

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-határon petir sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, október 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Veséricskik: A magyar visszahatás.**
- A képviselőház ülése.**
- Morénylet a kínai császár ellen.**
- A táplógyörgyei titok.**
- Erkel Sándor. †**
- Jegyzők gyűlése.**
- A nagyváradi színház megnyitása.**
- A „nevelő ur” — család.**
- Tárcsa: Szigligeti Háza. Irta: Sas Ede.**
- Regény-Csarnok: A kétlelkű ember. Irta: Groller Balduin.**

A magyar visszahatás.

Arad, október 15.

Háromszékmegye közgyűlése egy határozatot hozott, melyben a törvényhozást felhívja, hogy az ugynevezett *nemzetiségi törvényt*, mely körülbelül ugyanazon időben s a megingott politikai önérték ugyanazon megfélemlítő behatása alatt jött világra, mint a horvátok *fehér lapja*, hogy ezt a törvényt végre töröljék el, illetőleg változtassák meg.

Hát igazuk van elvileg a háromszékieknek abban, hogy az olyan törvényt, amely néha született, a melyet nem vettek komolyan maguk a törvényhozók sem, már akkor, amikor hozták, a melynek végrehajtása a gyakorlati kivihetőség szempontjából lehetetlen, hogy azt töröljék el, vagy alakítsák úgy át, hogy végrehajthatóvá legyen. Abban is igazuk van a jó szokásúaknak, hogy éppen ők jajdulnak föl, mert talán éppen csak ő náluk hajtják végre ama törvény némely pontozatait,

éppen ő náluk, a hol a fenforgó nemzeti-ségi viszonyoknál fogva éppen a legnagyobb szükség volna az államnyelv tekintélyének megóvására és a közigazgatás magyarságának teljes és következetes keresztültelére.

Még azt sem lehet szemükre vetni, hogy éppen most, egy olyan időben apellálnak a közvélemény *magyar nemzeties* érzületére, midőn ez félrenemismerhető dekadenciában szenved, mikor az oppor-tunizmus már a nemzeti önérték ellentálló erejét is támadja, midőn e részben csaknem odáig sülyedtünk, a hol azok az nrambátyámék voltak, a kik harminczkét esztendővel ezelőtt ama nemzetiségi törvényeket meghozták. Bizony szomorú is volna, hogy míg az ország minden sarkában, hol itt, hol amott vakmerő manifesztációk történnek a magyarság, a magyar nemzet szuverenitása, a magyarnak mint állami nyelvnek jogai ellen, hogy ugyanakkor ne találkoznék az országnak egy pontja sem, mely a magyar nemzet igaza mellett szóljon fel és eleven bizonyítékot szolgáltatson a hazaárulóknak a felől, hogy *„Él nemzet e hazán.”* Mi természetesebb, mi lehet jogosultabb, mint az, hogy a Brassó főöttei Czenk hegyről szerte hangzó hazafiatlan *szász* kihívásra a Hargitta *magyar* viszhangot adjon.

Mindez észszerű és nincs rajta fennakadni való. Más kérdés azonban, hogy egészséges, normális állapotra mutat-e az, hogy a magyar nyelv, a magyar nemzetiség érdeke- és nevében kezdenek

a törvényhatóságok felszólalni, hogy most egy újabb nemzetiségi sérelem támadt, és pedig a magyar? Erre határozott *nem*-mel vagyunk kénytelenek felelni. Mert addig, míg különböző nemzetiségek, népamító vezéralakjai töltötték el igaztalan rekriminációkkal a sajtót és a fórumot, addig nem volt semmi baj, de ha — mint a jelek mutatják — a magyarság kezdi magát idegenül érezni saját hazájában és nyelve, nemzetisége iránti aggodalma feljajdulásra készíti, abban beteges állapot szimptomája van a jelenre és veszedelem magva a jövőre nézve.

A kormánynak e részben tényekre, megnyugtatólag ható és felismerhetőleg határozott irány követésére kell magát szánnia. A vakmerően fellépő illyr propaganda, a szász arczátlankodások, a magyarság büntetlen üldözése Romániában, a nemzetiségi törvények leple alatti becsempészése az idegen nyelvű közigazgatásnak mindez állandó nyugtalansággal tölti el a közérzületet, és éppen nem fog sem a kormánynak, sem a gubernementális pártnak előnyére lenni, ha most — a készülődő választások behatása alatt — a kedélyeket aféle törvényhatósági átiratok fogják izgalomban tartani, melyek a magyar nyelv és magyar nemzetiség védelmére hívják föl az illetékes tényezőket.

Eléje lehet és eléje kell vágni ennek, még pedig, mint említők — *tényekkel*.

TÁRCZA.

Szigligeti Háza.

(Prolog a nagyváradi Szigligeti Színház megnyitó ünnepére 1900. október 15.)

Irta: Sas Ede.

Te legcsodásabb háza a világnak!
Rajongva nézem büvös falaid.
A földi mámor, földöntuli vágyak
S az örök dicsőség, mind itt lakik!
Festett tándérkert! A panasz, a vád
Zugó viharként támadnak ma rád'.
S én e viharban megrendülve kérdelem:
Mi most a színpad — s mi volt egykor, régen?..

Fenségét látom Hellasz színpadának,
Örök dicső fényt hint reá az ég.
Ott büszke hősök koturnusba járnak,
Félisteneknek tapsol ott a nép!
Héroszok tüze lelkét lánggra szítja
S győzni repül a marathoni sikra.
Egy Szofoklesznek hódolt ott a Muzsa —
S ma a kuplék bohócát koszoruzza . . .

S előmbe tárul Róma czirkusza . . .
Élethalálra küzd a gladiátor.

Harsog a katakombák hymnusza
S reszket az ég a martirok jajától.
Rabszijas népek omlanak a porba,
Az Ave Caesar zendül haldokolva —
Világbiro nép fölséges hatalma!
— Ma léha bábok keltének kacajra . . .

S halljátok: lágyan suttog Romeo . . .
S halljátok Leart, hogy verseng a viha tal?
Cordélia jó, angyalként csillogó
És Brutusz jó a Caesar-véres karral . . .
Csitt, csitt, hallgassunk! Ne zavarja semmi
Hamlet vivódik: Lenni, vagy nem lenni . . .
A lét vagy nem lét volt akkor a kérdés —
Ma — legfőlebb egy frivol félreértés . . .

Dicső árnyak borognak álmainkba —
Petur mormolja tompán: Jó 'jszakát!
Ktségbeesve leomlik Melinda —
S látjátok Bánk bán bosszuló vasát?
Vad lázongás moraja kél az égbe —
Tiborc keserve fölsikolt az égre!
Tiborcunk most is volna még elég —
De üres tréfán kaczag ma a nép! . . .

És szívem elszorul a győtrelemtül . . .
Látom színházban ezt a mai kort.

Füléb: ha magasztos ige csendül:
Mindent kegyetlen gunymosolyba fojt.
Mert lelkesedni — nem divat manapság,
Mi ide csábit, csak ledér mulatság.
Kalmárrá tette Thaliát az élet —
A porban hajszol olcsó nyereséget . . .

De hát így lesz ez mindig, mindörökkre?
Es így lesz e csarnokban is, minálunk?
Lelkünkbn intő szózat zug dörögve:
Hogy szigligeti szentelt földjén állunk!
Feléd tárul ki repeső karunk,
Mi drága, drága halhatatlanunk!
Ó szállj le a csillagodból ünnepünkre,
Megtisztulásra adj erőt szívünkbe!

(Halk zene. Háttérben feltűnik Szigligeti Ede képe.)

Magyarok Istene
Minekünk teremtet.
Bölcsődalod itt a
Köröspartján zengett.
S itt áll az emléked:
Nézz e palotára!
Homlokán a neved
Örök glóriába —
Aki csak olvassa,
Könyezve megáldja.

POLITIKAI HIREK.

A főrendiház volt elnökeinek kitüntetése. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Károlyi* Tibor grófnak és *Vay* Béla bárónak a közélet terén kifejtett hosszas és eredményes működésük elismerésül az első osztályu *vaskoronarendet adta*, Daruváry Alajosnak alelnöki minőségében tett szolgálataiért legfelsőbb elismerését nyilvánította. — Ugyancsak ma közli a hivatalos lap *Ernusz* Kelemennek *belső titkos tanácsossá* való kinevezését.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 15.

Ma válaszolt *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter mindazokra a kifogásokra, miket az ellenzékiek, de különösen *Mezei* Mór a javaslat ellen felhozott. Meggyőző, tárgyilagos okokkal érvelt s azt bizonyította, hogy e javaslat a vidéki iparosok és kereskedők érdekében égető szükségét képez. A miniszter beszédét az egész Ház nagy tetszéssel fogadta, csupán *Mezei* békétlenkedett, de emiatt sem a miniszterrel gyűlt meg a baja, hanem *Visontai*val, a ki ma is, mint mindig, megragadta az alkalmat, hogy *szűkebb* lipótvárosi szomszédjának borsot törjön az orra alá.

A javaslatot különben rövidesen letárgyalták, elintézték a mentelmi ügyeket és ezután elfogadták a miniszterelnöknek a napirend tárgyában előterjesztett javaslatát.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Tallián Béla, alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, *Hegedüs* Sándor, *Wlassics* Gyula, *Széchenyi* Gyula gróf miniszterek.

Az ülés megnyitása után

Molnár Antal jegyző felolvassa a főrendiházi elnökség kinevezéséről szóló királyi kéziratot.

Tudomásul vétetik.

A megrendelések szabályozása.

Matuska Péter előadó hosszabb polemikában védi a javaslatot a kifogásokkal szemben és azt elfogadásra ajánlja.

A miniszter beszéde.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Kijelenti, hogy az igazságügyi bizottság csak lényegtelen módosításokat tett másodrangu kérdésekben s ennél fogva a gazdasági bizottság előadójának igenis joga van képviselni a javas-

latot. A mi magát a javaslatot illeti, addig, a míg a vámközösség fennáll, loyáliter ragaszkodik ehhez és ennek követelményei alapján cselekszik. Az a meggyőződése, hogy ezen az alapon is lehet a hazai ipart és kereskedelmet fejleszteni. Keresi tehát azokat az eszközöket, a melyek segítségével a bajokat el lehet hárítani és azokat a feladatokat, a melyek megoldásra várnak. (Helyeslés.) Ilyen feladat a fogyasztók rovására történő visszaélések megszüntetése. Neki, mint miniszternek, kötelessége odahatni, hogy a vidéki városok kereskedelme és ipara megóvassék a tönkrejutástól. Ez az intenciója ennek a javaslatnak, a melyet maguk a kereskedők és iparosok tulnyomó része is helyesnek tart, a mit igazol az a sok százra menő felterjesztés, a melyeket kereskedőktől és iparosoktól kapott. A javaslat különben nem erőszakos, nemcsak Ausztriában, hanem Német- és Franciaországban, Svájcban már régen törvénybe van iktatva. Sőt attól félt, hogy plágiummal fogják vádolni, annyira utánzása e javaslat a külföldi javaslatoknak. (Derűtség.)

Thaly Kálmán: AZ utánzáshoz hozzá vagyunk szokva. (Derűtség.)

Hegedüs miniszter: Nyilatkozik az eltűnt 1893. évi házalási javaslatról is. Ez a javaslat annak idején a főrendiházhoz kerülvén, a miniszter, elődöm nem sürgette azért, mert a hasonló törvényjavaslatot Ausztriában a *megállapodás daczára sem tárgyalta* le, ennél fogva az Magyarországra nézve a visszonnosság mellőzése miatt *káros lett volna*.

A jelenlegi javaslat, ismétli, a vidéki kereskedők és iparosok érdekében van és az a nézete és meggyőződése, hogy csak úgy fejlődhetik az egész ország és a főváros is, ha a vidék jólétét, haladását, fejlődését biztosítjuk. (Élénk helyeslés.) Az utazók pedig a magán fogyasztók előzönlésével ártanak a vidéki kereskedőknek és iparosoknak. A liberalizmust pedig összezavarni nem szabad. Nem liberalizmus az, ha néhány ezer ember kedvéért 100.000-eket engedünk a visszaélések zsákmányul. (Zajos helyeslés.) A kis embereket tönkrejuttatni, vidéki városokat pangani nem hagyhatjuk. Viszont azonban tiltakozik az ellen, hogy *Polónyi* megbélyegezze akár *gunyból*, akár komolyan a kereskedőket, vagy az utazókat is. Mert éppen ez vezetne felekezeti, vagy osztályharcra, a mi ellen óvást mel. (Élénk helyeslés.)

Mezeivel szemben klasszikus példát hoz fel arra nézve, hogy mennyire nincs igaza. Maga a kereskedelmi utazók egylete is pártolja a javaslatot. (Élénk tetszés.)

A hozzáintéztett felterjesztést felolvassa.

Mezei Mór: Ki irta alá?

Hegedüs: Kérem, micsoda kérdés ez? Hivatalos iratból idéztem.

Mezei: Nem úgy értettem.

Hegedüs miniszter. Mi mindig félreértjük egymást. A javaslat különben nem jelentékeny. Ezzel még nem csináltuk meg a magyar ipart, de legalább némi bajokat orvosol. A hazai ipar fellendítése a társadalomtól függ. Ajánlja a javaslatot elfogadásra. (Általános zajos éljenzés. Számosan üdvözlik.)

A javaslatot általánosságban *Mezei* Mór és *Madarász* Józsefet kivéve az egész Ház elfogadta.

A részletes tárgyalás.

A czimnél.

Kálmán Károly kijelenti, hogy a czim nem magyaros ugyan, de a javaslatot köszönettel elfogadja.

Az I-ső szakaszhoz.

Barabás Béla azt a módosítást nyújtja be, hogy az utazók, ügynökök elé ezek a szavak teendők: s úgy bel-, mint külföldi.

Hegedüs miniszter a módosítást elfogadta. (Éljenzés.)

Mezei Mór személyes kérdésben kijelenti, hogy *Visontai* alaptalanul támadta meg a lipótvárosi kereskedők hazafiságát és magyarságát.

Hentaller: Igaza volt. Német könyveket vezetnek.

Mezei: Nem áll!

Hentaller: Én tudom!

Mezei: Csak képzelődik, de én tényekből beszélek. Ezután oly módosítást nyújt be, hogy kivételesen magánfogyasztóhoz is mehessen az utazó.

Visontai Soma: *Mezei* úgy látszik, itt akarja a kerületbeli dolgát rendbe hozni. Addig míg helyi ügyvivő marad, nem törődik vele; de amikor őt megtámadja azért, mert a főváros magyarságát hangoztatja és követeli, *Mezei* illetéktelen beavatkozását visszautasítja.

Hegedüs miniszter nem fogadja el *Mezei* módosítását.

A szakaszt *Barabás* módosításával fogadták el.

A 3. §-hoz *Barabás* újabb módosítást adott be, a melyet *Frey* és *Pichler* felszólalása után *Hegedüs* miniszter nem fogadott el.

A többi szakaszt *Bernáth* Béla csekély módosításával elfogadták.

Mentelmi ügyek.

Feilitzsch Arthur báró előadó javaslatára a Ház párvialdó vétsége miatt gróf *Forgách* Antal, gróf *Károlyi* Sándor, *Gajári* Ödön, *Holló* Lajos, *Bartha* Miklós és *Sándor* József mentelmi jogait felfüggesztette, de nem függesztette fel a becsületsértéssel vádolt *Hock* Jánost, *Pichlert* és *Hentaller* Lajost.

A munkarend.

Széll Kálmán miniszterelnök javasolja, hogy a bizottságok tárgyalásai miatt a Ház csütörtök-

Fajunk Messiása:
Az voltál minékünk.
Te büvöltöd ide
Először a népünk.
Jegenyés falunkat
Nádas földelével,
Jámbor lelkü népe
Minden keservével —
Mikor verbuváltak
Minálunk kötéllel . . .

Zengte édesbusan
Dali csikóslegény:
„Ezt a kerek erdőt
Járom én, járom én . . .“
Mi fáj a szívünknek:
Szived eldobogta.
Örömrünk elzengted
Csapongó dalokba —
Aldjon meg az Isten
A haló porodba!

Látod, nem úgy van most,
Ahogy régen, akkor . . .
Mely téged körülvevett
Hol van az a nagy kor?
Hódító koldusok
Dicső sokasága,

Kiknek vérük hullt az
Országut porába —
S virág fakadt, áldás
A vérük nyomába!

Csillagtól vezetve
Apostolként jártak.
Templommá avattak
Silány deszkasátrat.
Szent ideáloknak
Raktak benne oltárt;
Igaz, erős hittel
Zengtek benne zoltárt, —
Megtisztult a lelke,
Aki egyszer ott járt!

Az a deszkasátor
Ma kedély palota.
Csak az égi fénye,
Varázsa van oda.
Falait márványból
Magasra rakhatják,
Kívül-belül dusan
Megaranyozhatják,
Azt a deszkasátrat
Ki nem potolhatják . . .

De nem, az nem lehet!
Vérünk forrva lázad!

Megváltó szellemed
Betölti e házat!
A te csillagodra
Emeljük szemünket,
Esküre emeljük
Reszkető kezünket —
Imával fogadjuk
Erős Istenünknek:
(Zene elhallgat.)

Hogy-mig körül zug a zavaros ár,
Hogy minden szépet, jót örvénybe zárjon:
Álljon e ház, miként a sziklavár,
Mint hegytetőre épült templom, álljon!
S ha szennyes árvíz zudul a világra
Legyen az ideálok Ararátja!
Mert jaj a népnek — sorsa rut halál,
Ahol már nem divat — az Ideál!

Legyen e ház a Szigligeti háza!
Támadjon itt igaz magyar világ.
A költészet bűbajos virulása:
Magyar földünkben fakadó virág.
Legyen sásfészek, amelyből az eszmék,
Magasra törve, a napot keressék,
Fehér legyen a szárnyuk, — de szabad!
Fehér sas legyen itt a gondolat!

kig ülést ne tartson. A további napirendet pedig csütörtökön állapítsák meg.

A Ház a javaslatot elfogadta.
Ülés vége negyed 2-kor.

TÁVIRATOK.

A transzváli háború.

Fokváros, okt. 15. A westkenti ezred Frankfurtból meglepte a burok táborát és nagy veszteséget okozott nekik. Nyolcz burt elfogtak. *Delarey* valamennyi foglyát szabadon bocsátotta.

Merénylet a kínai császár ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

A keletázsiból érkező hírek közül szenzációs voltánál fogva kiválik az, mely a császár élete ellen tervezett merényletéről szól. A merénylet azonban csupán terv maradt, amennyiben a merénylő szándékát idejekorán észrevették. Általában nagy az elkeseredés Kinában a *dinasztia és a kormány ellen*. Több helyen e miatt lázadás tört ki, de az egész birodalomban mozgalom indult meg a *dinasztia megbuktatására*. Ez eseményekről távirataink a következők:

A merénylet.

London, október 15.

Sanghaiból jelentik, hogy a kínai császárt *Hszighafuban az utcán megakarták gyilkolni*. A császár környezete észre vette a merénylőt és tervének végrehajtásában megakadályozta. A merénylőt elfogták.

Lázadások a kormány és dinasztia ellen.

London, október 15.

A *Morningpost*-nak jelentik *Sanghajból* kelettel: A kvantungi lázadás a dinasztia ellen, a kvangszui lázadás a helyi hatóságok ellen irányul. Egyik lázadás sem irányul az idegenek ellen. A szecsuváni lázadás is kizárólag kormányellenes. A jangzevölgyi mozgalom a dinasztia ellen irányul. Tény, hogy egész Kinában nagy mozgalom indult meg a maidsudinasztia megbuktatására.

London, október 15.

A mai lapok a következő keletnélküli *pekingi* táviratot közlik: A paotingfui expedíciót két amerikai törzstiszt kíséri. *Chafee* tá-

S a mit a léha-guny sárral dobált,
Mossuk tisztára, lelkünk sugarába.

A nőt is, a legszentebb ideált
Ültessük újra fényes trónusára!
Ragyogjon újra liliomkoszoruja,
Támadjon újra zengő trubadurja!
S ruhád szegélyét csokoljuk rajongva,
Ó tiszta asszony, megbántott Madonna!

S amit a törpe kor ma csak nevet:
Itt profétája szóljon ihletten.

Lobbanjon föl a hazaszeretet!
Tüzoszlopa a sivatag jelenben!
Támadjon költő, kinek dörgő hangja
Hazafiságnak legyen érczharangja.
És hirdessen a jóknak vig esztendőt:
Hisz megbűnhödtünk multat és jövőndőt!....

(A zenekar halkan a Hymuszba kezd.)

... Ti, kik itt vagytok — halljátok szavunk?
S visszhangra kél-e, lázasan remegve?
Hisz minden vágyunk, égő óhajunk,
Hogy utat leljünk mindig szívetekbe!
Ti, kik itt vagytok — imádkozzatok:
Teremtsünk ki is egy nagy korszakot!
Az ideálnak! Mi küzdő hazánknak!
Magyarok Istene! Ugy áldd meg ezt a házat.

bornok nem vesz részt ebben a hadműveletben. — Hongkongból jelentik 13-iki kelettel: A boguei erdőkől 2000 főnyi segédcsoportot küldtek Szamcsunba, hogy a lázadás elfojtásában közreműködjenek. A szecsuváni lázadók összevonták erejüket és most 10.000 főnyi seregben Hancsau felé tartanak. — Pekingből jelentik 12-iki kelettel: Li-Hung-Csang kijelentette Conger amerikai követ előtt, hogy JMnglu nem fog a császár megbízottjaként szerepelni, mert a szövetségesek kifogásolták. A Paotingfuba küldött expedíció a Lukon-öbölbe érkezett.

A kínaiak hadicsese.

Majna-Frankfurt, október 15.

A *Fraktf. Ztg.*-nak jelentik *Tiencinből* 11-iki kelettel: *Waldersee* gróf a főparancsnokság átvételekor történt hadieseményeket összefoglaló nyilatkozatban azt mondja, hogy a további hadműveletek halogatásának oka a németek szállítóeszközeinek partraszállítása körül támadt nehézségekben és abban keresendő, hogy a különféle csapatparancsnokokat nehéz harmonikus együttműködésre bírni. Most meglehetősen megnyugtató a helyzet. Az aktív hadműveletek megkezdődtek a paotingfui expedícióval. *Waldersee* azt hiszi, hogy a kínaiak téllensége hadicsel, amelynek az a célja, hogy a szövetségesek offenzív intézkedéseit, a menyire lehet, megakadályozzák.

Tiencin, október 15.

Waldersee gróf ma reggel törzskarával *Pekingbe* ment.

A pekingi arzenál.

London, október 15.

A *Daily News*-nak jelentik pekingből kelet nélkül: A németek átvették a Pekingi nagy arzenált, a melyet eddig az oroszok tartottak megszállva. A kínaiak temérdek hadiszert hagytak ott, közte 50 régi mintájú bronzágyut, és sok modern lövészer, továbbá kisebb fegyvereket és egyéb szereket. Az orosz czár már kiadta a parancsot, hogy a mit az arzenálban találnak, osszák meg a németekkel. Hire jár, hogy a kínaiak visszavonulásuk előtt 78 aknát raktak az arzenálban. Az oroszok nyomát sem találták ezeknek az aknáknak. A németek most keresik az aknákat.

Jegyzők gyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 15

A magyarországi községi és körjegyzők országos központi egyesülete tegnap tartotta meg Budapesten a vármegyeház disztermében évi rendes közgyűlését. E közgyűlés fontosságában nyer azon körülménynél fogva is, mert ezuttal ülték meg az ország legtávolabbi vidékeiből idesereglett jegyzők az egyesület megalakulásának 20 éves jubileumát. Ezen ünnepélyesség alkalmából a közgyűlés *Kuncze* Imre elnököt, ki 20 éve viseli önzetlen odaadással és fáradhatlan buzgalommal az elnöki tisztet, örökös díszelnökévé választotta meg. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy az „Erzsébet királyné országos községi jegyzői árvaház” alapjának *Kuncze* Imre czimén 1000 korona alapítványt tesz. A közgyűlés az egyesület történetének megírására, pályázat esetén 1000 arany korona, megbízás esetén ivenkint 60 korona díjat szavazott meg.

A tárgysorozatnak különösen két pontja: az elnöki jelentés a közigazgatás egyszerűsítése tárgyában, a vármegyei egyletekből érkezett vélemények előterjesztése adott élénk vitára alkalmat. E vitában a jegyzői kar, mely eddig szó nélkül tűrte, mint nehezedik vállára napról napra jobban a közigazgatás mindinkább szaporodó terhe, hangos szavakban adott kifejezést elkeseredettségének, s kijelentette, hogy a jelen helyzetet már csak a humanitás szempontjából sem lehet tovább tűrni.

Az elnöki jelentés lényegében a községi közigazgatási tanfolyamok létesítéséről szóló 1900: XX. tvczikket tárgyalja. Konstatálja, hogy a tanfolyamok szervezete nem felel meg ama várakozásnak, a miket a jegyzői kar ahhoz fűzött. Helytelen volt a kormány részéről mellőzni a jegyzői kar véleményét, mert a törvény e formájában meg nem állhat. Különösen nagy hiánya e törvénynek a tanfolyamok rövid időtartama, mely a tananyag feldolgozására nagyon kevés. Azt is kifogásolja a jelentés, hogy a jegyzői minősítéshez nem kötötték az érettségi vizsga letételét. Hibáztatja főleg a jegyzői kar a tanfolyamok előadói állásának törvényben alólirt szervezetét, mert lehetetlen hogy más foglalkozás által kifáradt egyének a szaktanfolyamokat helyesen vezethessék. Sajnálatos körülmény — mondja a jelentés — hogy nálunk Magyarországon ilyen kiválóan fontos kérdésben is olyan felületes módon járnak el.

A tanfolyamok felállításával megtörtént az első lépés a községi közigazgatás rendezése érdekében. Minthogy a közigazgatás reformja a belügyminiszter kijelentése szerint is csak a messze jövő kérdése, addig is, míg ez bekövetkezik, elhatározta a miniszter, hogy a mostani alap épen tartása mellett egyszerűsíteni fogja a közigazgatást. Ez a kérdés foglalkoztatta első sorban a közgyűlést. Az egyesület választmánya ugyanis kiküldött egy hét tagu bizottságot abból a célból, hogy a közigazgatás tervbe vett egyszerűsítésének alapelveit foglalja össze. Ezt a munkálatot megküldte az egyesület elnöksége az összes vármegyei egyleteknek, hogy e fontos kérdésben nyilatkozataikat és szakszerű megjegyzéseiket küldjék be a központi egyesületnek, hogy alkalomadtán a beérkezett szakszerű véleményeket a miniszternek rendelkezésére bocsássák. A vármegyei egyletek, a központi egyesület eme felhívásának eleget tettek s a közigazgatás egyszerűsítésére vonatkozó nagybecsű szakvéleményüket be is küldték.

A tegnapi választmányi gyűlés határozata folytán az elnökség oly irányu indítványt terjesztett a közgyűlés elé, hatalmazza fel a közgyűlés az elnökséget, hogy feliratot intézzen az országgyűléshez és belügyminiszterhez azzal a kéréssel, hogy tekintettel a községi közigazgatás és a jegyzői kar tarthatatlan helyzetére, addig, míg a közigazgatás általános reformja elkövetkezik, a felirat adatainak figyelembevételével, úgy törvényhozási, mint adminisztratív uton oly intézkedések tétessenek, melyek a községi közigazgatás és a jegyzői kar mai helyzetén javítanak.

Ehhez az indítványhoz hozzá szóltak: *Dobos* Gábor, a ki hosszabb beszédben kifejti, hogy csakis a közigazgatás államosítása, nem pedig a közigazgatás mai szervezetén való foltoztatás segíthet a jegyzői kar baján.

Gábor János azt hangsúlyozza, hogy a felirat kérje a jegyzői karra oly súlyosan nehezedő pénzbírságok eltörlését.

Poós Mihály a feliratban kifejtetni kívánja azt, hogy a jegyzői karra sem burkoltan, sem kifejezetteu újabb munkákat ne rójjon a kormány. *Apor* János a jegyzői karra nehezedő feladatok közül kiemeli a gomba számra megsaporodott pótdóknak: az iskolai, ovodai, különösen pedig a betegápolási pótdó kivetésének terhes voltát. Hivatkozik egy konkrét esetre, hogy 21 korona betegápolási pótdó kezelése 90 korona költséget okozott. Majd követeli, hogy az állam a községek autonóm jogait védje meg, mit ez idő szerint tenni elmulaszt.

Foglár Géza igen hevesen támadja az eddigi kormányok eljárását. Egy ultimátumot

kíván betérjesztetni a belügyminisóterhez, hogy még ezen országgyűlés befejezte előtt segítsen a többé halasztást nem tűrő bajokon, mert különben a jegyzői kar olyan képviselőket küld a parlamentbe, a kik a jegyzők helyzetén radikálisan segíteni fognak.

Kéky László új munkaerőket kíván a jegyzők mellé adatni. Kovács Gyula, Rónai Béla, Kerbott István, Szegedy Albert és Vihely Géza felszólalásai után a közgyűlés az elnökség indítványát egyhangulag elfogadta.

Az Erzsébet királyné országos községi jegyzői árvaház alaptökéjének elhelyezése iránt a közgyűlés akként határozott, hogy azt állampapírokban gyümölcöszteti.

A közgyűlés utolsó pontját, a lemondott alelnökök helyett újaknak megválasztása képezte. Többeknek felszólalása és Kuncze elnöknek előterjesztésére a közgyűlés Szegedy Albert és Jamriská volt alelnököt újból megválasztotta.

Ezzel a közgyűlés az elnök éltetésével véget ért.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Alarczos bál, opera. (Páros bérlet.)
Szerda: Alarczos bál, opera. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: Denise, szimf. (Páros bérlet.)
Péntek: Az aranyasszony, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Aranyasszony, vigjáték. (Páros bérlet.)

A Népszínház jubileuma.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

A népszínház megnyitásának negyedszázados évfordulóját ünnepelte ma este ép oly ünnepélyes hangulatban, mint amelyben Nagyvárad avatta fel új színházát. A nézőtér külső díszítésében is ugyanazt a képet nyújtotta, mint 25 évvel ezelőtt. A páholyoszlopok nemzeti színű szövettel voltak bevonva és szőnyegekkal díszítették az egyes páholyokat. Utolsó helyig telt meg a színház és a lelkes közönség különösen *Blahánét*, a nemzet csalogányát, oly mérvű ovációkban részesítette, hogy a nagy művész nő könyvelábadt szemekkel alig tudta azt megköszönni. A szünni nem akaró tapsból *Küry Klárának* is bőven kijutott.

Az ünnepi nyitány után *Szirmai Imre* szavalta el *Abrányi Emil* Prologját, mely a kiváló költőnek egyik lehangulatlejtőbb költeménye. Előadásra került a népszínház négy legkiválóbb népszínműirőjének műveiből egy-egy felvonás vagy jelenet, u. m. *Szigligetinek* „*Csikós*“-ából a falu alatti jelenet; *Csepreghy* „*A sárga csikó*“-jának első felvonása; *Abonyi* „*A betyár kendője*“-ből a csárda jelenet és végül *Tóth Ede* „*A falu rosszá*“-nak első felvonása.

A népszínházi jubileum egyik kimagasló mozzanata volt, amikor a színház művészei testületileg tisztelegtek *Rákosi Jenő*nél, ki meghatottan köszönte meg az üdvözlést.

Az ünnepélyben részt vesz nemcsak a főváros, hanem az egész ország, mert a műintézet negyenzázados működésével a magyarság egyik legfontosabb kulturmissióját teljesítette, de bizonyára ép oly nagy örömet okoz az a távirati tudósításunk is, hogy a belügyminisóter a jubileum alkalmából *Blaha Lujzát* legmagasabb kitüntetésre felterjesztette. A királyi elismerés ez esetben valódi nagy érdemet tüntet ki.

* **Az első operaelőadás.** Kedd este kerül színre Verdi operája, *Az alarczos bál*, melyre *Békési Ferencz* karmester kitartó munkával hetek óta készíti elő a személyzetet. Ma volt a darab főpróbája, melyet a karmester és *Odry Lehel* rendező vezetett. A társulat is élénk érdeklődéssel várja ez évad első operaelőadását,

mert ebben pályáznak először a közönség elismeréséért igazán az új tenorista, *Eőri-Szabó József* és *Kőrösi Giza*. A teljes díszlettel megtartott próba után a színháznál bizalommal néznek a holnapi előadás elé, melyben résztvesznek még *Odry Lehel*, *Rédei Szidi*, *Parlagi Kornélia*, *Hegyesi Gyula*, *Érczkövi Károly*, *Nemes Sándor*, *Boda Ferencz* és *Palóczy Pál*. A közönség is érdeklődéssel várja *Az alarczos bál* bemutatóját, mert nemcsak földszinti helyeket, hanem páholyokat is vettek már a pénztárnál. Első emeleti páholyok még kaphatók, miután az előadás páros bérlet.

* **Tompa Kálmán színműirő.** Kedves emlékezetünkben van még *Tompa Kálmán*, aki nálunk mint hősszerelmes a társulat egyik legkedveltebb tagja volt. Ittléte alkalmával is gyakran adta jelét költői vénájának és néhány versét lapunkban is közöltük. *Tompa* most a kolozsvári nemzeti színház tagja, hol értelmes játékával szintén a közönség kedvence lett. Szabad óráiban ott is a Muzsának áldoz, és mint kolozsvári tudósítónk velünk közli, az ottani igazgatóság egy egyfelvonásos dramolettjét „*A másik*“ címmel fogadta el. Az új darab már a jövő hónapban fog először színre kerülni.

* **Vasárnapi előadások.** Egy magyar *huszárkápitér Bécsben* című életképet adták vasárnap délután szép számu közönség előtt, meglehetősen meghuzva. A színlap szerint *Nepomuk kápitér Nyilassy-nak* kellett volna játszani, de miután betegen feküdt, ahelyett, hogy valakit ebbe a szerepbe beugrasztottak volna, egyszerűen úgy segítettek a bajon, hogy *Nepomuk kápitér* egyszerűen obsitolták és *Zsuzsi szakácsnét* árván hagyták. *Zsuzsi* (*Parlagi Kornélia* ennek daczára nem vesztette el jó kedvét és oly szépen játszott és énekelt, hogy a zajos tapsból bőven kijutott. Kitűnő volt *Angyal Ilus* a zsémbeskező néni szerepében és a többiek, különösen *Érczkövi* szép énekével, *Harmath Józsa*, *Tolnainé*, *László* és *Mezey* a közönséget kiválóan mulattatták.

A „*Vörös sapka*“ volt az estéli előadás műsora. A szereplők közül *Felhő Rózsi*, *Rubos*, *Bácsnó*, *Bács*, *Fenyéri Palágyi* a népszínmű szépségét kellőleg tudták érvényesíteni.

* **Német szó Párisban.** *Párisból* jelentik, hogy *Barkányi Mariska*, a berlini színház tragikája, e hó folyamán a *Folies-Marigny* színházban német előadásokat fog tartani. A művész nő klasszikusokban fog föllépni, így *Ármany* és *Szeralem*-ben, *Stuart Mária*-ban stb. Társulata is német erőkből fog állani. Ugy mondják, hogy sikerült neki *Catulle Mendés*-t és *Larroumet Gustav*-et, mint magyarázókat megnyernie.

A „nevelő ur“ — család.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 15.

Pár héttel ezelőtt történt, hogy a budapesti rendőrség letartóztatott egy *Davidovics Ferencz* nevű foglalkozás nélküli egyént, aki egész sereg csalást követett el. *Davidovics* a csalások terén új iránynak hódolt. A lapok kis hirdetései között nevelőnői állást keresett. Elmondotta hirdetésében, hogy ő szolid árvalány léte, csekély készpénz fizetés és teljes ellátás mellett, vidékre óhajtana menni nevelőnőnek. Ajánlatot eleget kapott. Ekkor aztán a beérkezett levelek alapján sorba felkereste leveleivel mindazokat, akik őt szerződtetni akarták s panaszos hangon elzokogta nagy nyomoruságát, utazási költséget s némi kis előleget kért az illetőktől.

Ezek be is küldötték a kért 10—20 frnyi összeget s *Davidovics* csak hetek múlva irt nekik újra. Ezuttal már bocsánatkérő leveleket küldött szét. Elmondotta, hogy közbejött családi körülményei gátolják az elmenetelben, de a küldött előleget rövid idő múlva vissza fogja küldeni. Ezt persze sohasem tette meg.

Az ily módon becsapott áldozatokról s kicsalt összegekről rendes üzleti könyvet veze-

tett. Ebből aztán ki is tűnt, hogy az „élelmes nevelőnő“ évente több ezer forintot harácsol ily módon össze. Mikor a rendőrség kiadta elene az elfogatási parancsot, egy detektív jelent meg *Davidovics*nál a József-köruti lakásán.

*Davidovics*ot a váratlan látogatás nagyon meglepte. Bűnös volta tudatában könyörgésre fogta a dolgot a detektív előtt:

— Hagyjon estig szabadon, addig mindent rendezek. Nem kívánok semmit ingyen. Itt van 30 frt addig is!

A detektív reá sem hederített az ajánlatra s bevitte a főkapitányságra a hurokra került csalót.

Ma tárgyalta 15 rendbeli család vétségi és megvesztegetési bűnyűjét a budapesti büntető járársbírósnál *Csader* albiró. A tárgyaláson — amelyen a vádlottat dr. *Vázsonyi Vilmos* ügyvéd védte — *Davidovics* töredelmes vallomást tett. Midőn a bíró befejezte a tárgyalást, megkerdezte a vádlottól, mit tud mentségére felhozni, mire ez így felelt:

— Arra számítottam, hogy a törvényszék elé kerülök s a nyilvánosság előtt mondhatom el védelmemet. De miután nem így történt, röviden a következőket adom elő. Tudom előre is — hogy nem fogják elhinni, de úgy van, és szent igaz, hogy én, aki teljes életemben a külvárosi szegény nép között laktam, ezeket a családokat egy szent cél érdekében követtem el.

Bíró: Mi volt az a szent cél?

Vádlott: Ami pénzt így szereztem, azt én mind kiosztottam a szegény külvárosi nép között, akik még most is áldva emlegetik a nevetem!

A bíró ezen védekezés után 4 havi fogságra ítélte a furfangos csalót.

Erkel Sándor †

(1826—1900.)

A zeneművészetnek nagy halottja van. *Erkel Sándor*, a magyar királyi operaház főzeneigazgatója, tegnap reggel fél 6 órakor *Békésgyulán* szívszélhűdés következtében meghalt.

Erkel Sándor nagy stílű karmester volt. Ama karmesterek közé tartozott, a kik keveset komponáltak és egész életüket a zenekarnek szentelték. A milyen *Richter*, *Sucher*, *Motte*, *Nikisch*, olyan volt *Erkel Sándor* is. A zenekar feje volt, a ki nem vágyódott zeneszerzői babérok után és azt a néhány művet, a melyet komponált, ő maga sem vette tulságosan komolyan, bár zeneszerzői talentuma kétségtelen volt. Az egész ember egyetlen hivatásnak élt, egyetlen eszméért küzdött: a zenekarba öntötte nagy lelkét, annak áldozta jelentékeny tudását, azzal aratta diadalait és annak volt koronás feje.

Richter János távozása után lett az operaház első karmestere. Egyéniségében már annyi rázs volt, hogy a zenekar tagjai amilyen jó barátai és cimborái voltak a sorsának, mint olyannyira félték és rettegetek tőle mint karmestertől. Hogy milyen hatalmas zeneszembe volt, arról fölösleges volna beszélni, ha az alkalom, amely olyan szomorú, nem készítené arra, hogy még egyszer méltassuk ritka kvalitásait és ha nem kellene most elbucsztatni benne a nagy muzsikust, akinek a magyar zeneművészet körül olyan jelentőségteljes érdemei vannak. Komoly tudása volt már, amikor először vette kezébe a karmesteri pálcát. A zenekar minden titkát ismerte és maga is fényes hangszerelő tehetség volt. Klasszikus vonás volt vezényleteinek legfőbb karaktere. Mielőtt megjelent adott valamely mű kezdetéhez, már elő tudta mindenki, hogy miképen és hogyan fogja az illető zenedarabot bemutatni. *Egyszerű*

alapos volt az ő betanítása és vezényleti rendszere. Pardont nem ismerő erélyvel vitte diadalra a sokfejú zenekart. Nálánál finomabb, szubtilisabb interpretátor alig létezett. Keze vasból volt, akaratában és felfogásában abszolút önállóság, szívében csupa érzés, kedélyében elragadó báj és lelkében lángoló szenvedély lakozott: mindez pedig olyan férfiában volt, a ki szimpla polgárembernek látszott és inkább jómódu nyárspolgárra hasonlított, mint genialis művészemberre. Fejében volt az egész klasszikus zeneirodalom nemcsak úgy, hogy ő maga játszott mindent kotta nélkül, hanem olyan abszolút biztos volt emlékező tehetsége, hogy Beethoven szimfóniáit például minden kotta nélkül dirigálta. E mellett nem feledkezett meg soha arról, hogy minden egyes hangszernak pontosan megállapítsa a szólam kezdetét és minden legcsekélyebb jelet idejekorán a kellő pillanatban megadja. Nemcsak Beethoven dirigálta kotta nélkül, hanem majdnem minden nagyobb operánál csak a nyitány után lapozta fel a partitúrát. Soha sem bántotta feltűnési viszketeg. Dirigensi varázspálcáját maga előtt egész kis körben forgatta. Szemével, balkezével, fejével adta folyton a jeleket, hol az egyes hangszereknek, hol a szinpadra és ezért biztak benne, szerették őt és becsülték minden őszintesége mellett, a melylyel gyakran kiméletlenül mondta meg véleményét és rombolta le sokaknak beteges, hiu képzelődését. Főleg betanításoknál volt rendkívül óvatos, gondos és körültekintő. Soha egyetlen nuance sem került el figyelmét, soha gáncs vagy kifogás az ő vezényleteit nem érthette. Legföljebb olyanok találkozhattak, a kik felfogásukban más nézetet vallottak, de soha olyan nem akadt, a ki az Erkel Sándor véleményét zenei dolgokban nem ismerte volna el föltétlenül döntőnek. Erkel Ferencz, a magyar zenei világ legkimagaslóbb alakjának volt negyedik szülött fia. Atyja műveit nagy szeretettel vezényelte. *Bánk bán* és *Hunyady László* előadása az operának mindig ünnepi estéje volt, mert Erkel Sándor ezeket a műveket különös nagy virtuozitással vezényelte. A magyar zene volt ideálja. A magyar zene interpretációjában fenséges volt az ő komoly, mély felfogása és az az imponáló erő, a melyet az előadásba öntött. Nem volt a szó szoros értelmében vett virtuoz dirigens. Fénylött nála minden, de nem mindig csillogott. Az ő genreja egészen más színekben nyert kifejezést, mint szemképrázató vegyülekben. Bölcselkedő dirigens volt, komoly eszmékkal, nagy célokkal és klasszikus, nemes intencziókkal.

Ez a nagy tehetség most megszünt élni. A vezénylő pálcát már előbb kivették kezéből. Most örök nyugvóra tért lánglelke és vele eltűnt az élő magyar zeneirodalom egyik legnagyobb zsenije.

Rövid életének dicsőséges diadalai kísérik az utolsó utra és az egész zenevilág fájdalmas búszója követi gyászos ravatalát. Nemzeti büszkeségünk egy darabja volt és a gyászban, a mely a veszteség nyomán támad, az egész ország osztozódik.

Nem halt meg, a kit sokan szerettek. Örökké él a szeretetben, a mely környezte, a tiszteletben, a mely személyét körülvette. Végtelen volt e szeretet, végtelen volt e tisztelet...

Örökkévaló lesz tehát Erkel Sándor emlékezete...

Erkel Sándor nagynevű atyjának, Erkel Ferencznek negyedik fia, Budapesten született 1816. január 2-án. Már fiatal gyermekkorában nyilvánított meg benne kiváló művész-nemzetiségének vére s ez a nagy talentum fölkelte a figyelmét is. Rendszeres tanítás alá fogta a gyerekek bámulatos haladást tett rövid idő

alatt a gyakorlati zongorajátékban és a zeneelméletben. Később Mosonyi Mihály, a magyar zeneirodalom ez egyik legkimagaslóbb alakjának vezetése alá adta, hogy teljes kiképezetést nyerjen a zeneirodalomban. Miután itt is bevezette tanulmányait, apjához került a nemzeti színház zenekarába, a hol 1861-től 74-ig működött. Onszorgalma ália a zongorán kívül több más hangszer kezelését is megtanulta. Így többek között, a mikor 1861-ben a Bánkban opera először színre került s melyben Erkel Ferencz először alkalmazta önállóan a cimbalom hangszert, Sándor rövid idő alatt megtanulta az obligát szólamot s e hangszer első bemutatója lett a zenekarban, 1874-ben a nemzeti színháznál kantanitói állást foglalt el, 1875-ben, midőn atyja az országos zeneakadémiai állást elfoglalta, első karnagynak, Richter János távozása után pedig egyszersmind operai igazgatónak is kineveztetett maga Richter ajánlata. Mint ilyen ment át az új operaházba, hol azonban 1888. lemondott az igazgatósági teendőkről. Mint zeneköltő is több irányban magára vonta a közfigyelmet. *Magyar nyitánya*, *Csobáncz* dalműve, mint eredeti nagyobb szabású termékek, gazdag költői érről tanulnak. A magyar férfinegyes irodalmat is több nagybecsű művel gazdagította. Így az országos dalár egyesület első országos dalünnepségén 1870-ben Budapesten s későbbben 1876-ban s a szegedi országos dalárünnepélyen az ő pályadíjnyertes karai képezték s a versenytarabot.

A mult tavaszig volt az operának aktiv karmestere. Azóta visszavonultan élt *Békés Gyulán*, a hol tegnap reggel elérte a halál. A gyászhir korán terjedt el a főváros irói és művész köreiből, mindenütt megdöbbenő hatást keltve. Gyászlobogót tüztek ki az operára, a nemzeti színházra, zeneakadémiára, nemzeti zenedére stb.

A nemzeti színház igazgatósága az özvegynek a következő táviratot küldte:

„Erkel Sándorné urnőnek Békés-Gyulán. A nemzeti színház igazgatósága mély fájdalommal értesült a megrendítő csapásról, mely nagyságodat szeretett férje, intézetünk volt operai igazgatójának halálával érte. Fogadjon nagyságod fájdalmasan érzett részvétem őszinte nyilvánítását.

Beöthy, igazgató.

Az igazgatóság a ravatalra babérkoszorút küld e felirással: Erkel Sándornak — A nemzeti színház igazgatósága.

*

Székely Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter intézkedett, hogy Erkel Sándor, tekintettel az opera körül szerzett nagy érdemeire, mint az intézet halottja, annak költségén temetessék el. Erkel Sándort az opera előcsarnokában helyezik ravatalra s onnan is temetik el.

A nagyváradi színház megnyitása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

Nagyváradnak ma ünnepnapja volt. Hosszu küzdelem után, új templomot építettek a magyar Muzsának. Az oltár régi, melyen *Szentpétery, Ledvay, Paulay Ede, Blaháné, Jászai Mari, Vizváry, Pálmay Ilka, Ujházy, Náday*, az újabb nemzedék közül, *Delli Emma, Küry Klára, Balassa, Fenyvessi, Gál Gyula* istennek tetsző áldozatokat mutattak be, csak a hajlék új, melybe elhelyezték. Büszke özmével csodálják a tiszta görög styben épült tündérszép palotát, mely az ő magyar város büszkesége.

A hosszú küzdelem még 1827-ben indult meg, amikor az állandó színház eszméjével először foglalkoztak. Az Apollo épületből akartak akkor színházat és vendéglőt építeni. A tervnek *Lajcsák* püspök ellene volt és a harc vége az lett, hogy a helytartó tanács elutasította a polgárság kérelmét. 1857-ben a polgárság újból kérte az építendő színház számára. A tanács megadta — meg volt már az építési engedély is — de a részvénytársaság nem alakult meg. Ezalatt felépítették a

nyári szinkört, mely annyi éveken keresztül potolta az állandó színházat és mely a mi színházunknak éveken át volt nyári állomása. 1884-ben újra felveti *Gyalokay István* az állandó színház eszméjét, de sikertelenül; 1891-ben *Berkovits Ferencz dr.* követeli a színház felépítését. A hely körül egy évtizeden át tárgyalnak, míg végre 1899-ben testet ölt az ige, július hóban hozzáfognak az alapozáshoz és október havában megtartják a bokréta ünnepélyt. Es ezzel befejezést nyert közel 100 éves küzdelem. Kész a gyönyörű színház, melyet szeretettel néz minden magyar.

Ennek a színháznak felavatási ünnepélye folyt le ma Nagyváradon, ebben a színházban fogja *Somogyi Károly* szinigazgató társulata a magyar művészetet ápolni. A társulat tagjai között következő ismerteseink vannak: *Paulayné Adorján Berta, Balláné-Csik Irén, Órley Flóra, P.-Szép Olga, Székely Anna, Balla Kálmán, Gáthy Kálmán, Nyáray Antal, Pintér Imre, Szarvasy Sándor.*

A színházat a városnak szombaton adta át *Krupica József*, a színház építési művezetője, e czélből d. e. 11 órakor a színház előcsarnokába gyűltek össze az építésre felügyelő bizottság tagjai.

Az ünnepség sorrendjében emlékezetes volt a ma d. u. 3 órakor a városháza tanácstermében tartott *rendkívüli közgyűlés*, melyet a törvényhatóság a színház ünnepélyes megnyitása tényének jegyzőkönyvileg leendő megörökítése czéljából tartott a városháza tanácstermében. Nagyvárad minden előkelősége jelen volt a közgyűlésen, melyen *Hoványi Géza dr.* méltatta az építés történetét és *Rádl Ödön* a színháznak művészeti és kulturális feladatáról értekezett.

Délután öt órakor volt az ünnepélyes *zárkötlettel*. Az ünnepélyes aktus befejezését képezte a polgármesternek beszéde, melylyel a színházat átadta *Somogyi Károly* szinigazgatónak.

Az est beálltával óriási közönség hullámozott a színház előtti téren, mely ez alkalommal fényesen ki volt világítva. A színházba Nagyvárad és vidékének legelőkelőbbjei juthattak csak be, sőt a karzatokon is előkelő közönség szorongott.

Pontban 7 órakor hangzott fel a színházi zenekar *ünnepi nyitánya*, melyet a közönség zajosan megtapsolt. Ezután siri csend állt be, a függöny felgördült és *Paulayné-Adorján Berta* szavalta el *Sas Ede* „*Szigligeti háza*” című prólogját. A költői szárnyalású prólogot, melyet mai lapunk tárczarovatában közlünk, zajosan megtapsolták és a szavaló művésznőnek babérkoszorút nyújtottak fel a szinpadra.

A prólog után *Várad Antal dr.* „*Az új oltár*” című ünnepi előjátéka következett, melyben *Gáthy Kálmán* (Nagy Pista színész) és *Nyáray Antal* (Megyery színész) szerepében nagy hatást keltettek. Az előjáték poétikus és hazafias tartalma óriási lelkesedést szült.

Végül *Hunyady László* operát adták. Felvonásról-felvonásra mindinkább emelkedett a lelkesedés és különösen *Balláné-Csik Irén* (*Szilágyi Erzsébet*), *Pintér Imre* (*Gara nádor*) részültek zajos tapsokban.

A Hymnusz eléneklése közben a közönség mintegy jelszóra felállt ülőhelyéről és a színeszettekkel együtt énekelte a nemzet imáját.

Már későre járt az idő, amikor az első előadásnak vége volt, de a közönség ezrei, kik nem juthattak jegyekhez, még soká tolongtak az utcán, ünnepélyes hangulatban.

Előadás után a Zöldfa szállóban Nagyvárad előkelőségei nagy társaslakomára gyűltek össze, melyen *Beöthy László, Bulyovszky József*, s többen sikerült és lelkes felköszöntőkben tolmácsolták a lezajlott ünnepély jelentőségét. Ki-

emelkedő jelenete volt ez estélynek az, amikor Sas Edének a prolog és Várady Antal dr.-nak, az ünnepi előjáték szerzőjének ezüst koszorúkat nyújtottak át.

Az ünnepély után most még kívánatos volna, hogy a színház a társadalmi életet is átalakítsa és kulturális hatását jótékonyan kiterjeszsze a nagyváradi társadalom minden ágára.

A tápiógyörgyei titok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 15.

A tápiógyörgyei titokzatos eset ügyében megirtuk a minap, hogy a budapesti kir. tábla új vizsgálatot és a tragédia hősnőjének Fluck Mártának megfigyelés alá helyezését rendelte el. A tábla határozatát — mint budapesti tudósítónk jelenti — a következő indoklás kíséri:

A törvényszék végzésében előadott tényállás kiigazittatik azzal, hogy Gottescha Gyula halálának kiderítése végett a kecskeméti kir. ügyészség nem az elhalt atyjának, Gottescha Károlynak a kir. ügyészséghez és a kir. törvényszékhez benyújtott kérvényében előterjesztett gyanukok következtében indítványozta a nyomozat tovább folytatását, hanem azt már megelőzőleg tette. A kir. ügyész indítványa 1899. deczenber 18-án érkezett a kecskeméti törvényszékhez, Gottescha Károlyné pedig 1899. decz. 20-án.

Az egyébként a nyomozat adataiból helyesen előadott tényállás alapján megállapítható, hogy amidőn 1899. évi decz. 7-én este Gottescha Gyula Fluck Mártát felkereste s rövid szótálat után kijelentette, hogy kész a sok szerencsétlenséget halálával megváltani, Fluck Márta átadta édesatyjának töltött forgópisztolyát Gottescha Gyulának ezen szavakkal: „itt a pisztoly lódd agyon magadat“, mire Gottescha Gyula az átvett pisztollyal agyonlőtte magát.

A kir. ügyészség Fluck Márta ellen a B. P. 283 §-ába ütköző öngyilkosságra való rábírás és annak elkövetésénél közreműködés vétsége miatt emelvén vádat, a védelem kifogásaiban arra az álláspontra helyezkedett, hogy Fluck Mártának a vádba tett cselekmény nem számítható be, miután azt ha elkövette öntudatlan állapotban követte el és elmetehetősége Gottescha Gyula öngyilkosságát megelőzőleg annyira meg volt zavarva, hogy emiatt akaratának szabad elhatározási képességével nem birt.

A védelem ezen kifogását nemcsak Ajtay Sándor dr. budapesti egyetemi tanárnak a kifogásokhoz csatolt vizsgálatára és véleményére, hanem arra is alapítja, hogy Fluck Márta Gottescha Gyulának ama többszöri fenyegetése által, hogy Fluck Mártát agyonlővi és a szülés titkát nyilvánosságra hozza, oly nagy lelki felindulásba jött, hogy egyébként is idegbeteg lévén, e fenyegetések és izgalmak hatása alatt öntudatlan állapotba jutott. A fenyegetések bebizonyítása végett a védelem tanukra hivatkozik, míg a csatolt orvosszakértői vélemény alapján Fluck Márta elmebeli állapotának megállapítását kéri.

Ily körülmények között, de figyelemmel különösen a védelem részéről becsatolt orvosszakértői véleményre: a kir. ítélőtábla nem hagyhatja figyelmen kívül a B. P. 246. §-át és szükségesnek találja annak megállapítását, vajjon Fluck Márta terhelt a vádba tett cselekményt a beszámíthatóságot kizáró vagy korlátozó elmezavarban vagy öntudatlanságban követte-e el, illetve a cselekmény elkövetésekor akaratának szabad elhatározási képességével

birt-e, vagy nem, — de szükségesnek találja a megfigyelést megelőzőleg a védelem részéről a nagy lelki felindulást előidéztet fenyegetések tárgyában a kifogásokban felhívott tanuk kihallgatását is.

Kihallgatandók lesznek tehát: Szabó Ignáczné, Péter Verona, Tóth István, Bezzeg Pál, Fluck Ottóné, Fluck Károly és Fluck Ádám tápiógyörgyei lakosok arra nézve, hogy Gottescha Gyula mikor és mily fenyegetéseket használt Fluck Márta ellen.

Ennek megtörténte után pedig Fluck Márta terheltnek a B. P. 346. §-ához képest leendő megfigyelése lesz eszközendő.

Mindezek megtörténte után lesz csak lehetséges a jelen ügyben alapos határozatot hozni.

Vaskoronarend és osztályorsjegy

(Vay Béla báró szerencsége.)

Arad, október 15.

A sors mégis csak a legszeszélyesebb vászoncseléd a földkerekségén.

Báró Vay Béla volt főrendiházi alelnök próbálja megczáfolni ez állítást, ha meri.

Aki tudni akarja, hogy mi köze Vay Béla bárónak a sors szeszélyéhez, olvassa el a következőket:

Vay Béla báró, mint nagyon sok más báró, eddig vaskoronarend nélkül szenvedte az életet.

Tegnap azonban véget érték szenvedései, mert azon alkalomból, hogy a főrendiház alelnöki állásáról lemondott, elsőosztályú vaskoronarenddel tüntette ki a király.

Ez azonban megesett már más főrendiházi alelnökkel is.

Csak az nem esett meg, ami most következik:

Vay Béla báró vásárolt egy osztályorsjegyet (hogy hol, azt nem mondjuk meg, mert megharagudna érte Wallfisch és Roser.)

Az osztályorsjegyeknek az a rossz tulajdonságuk szokott lenni, hogy nem huzzák ki őket. A Vay Béla báróé különb volt a többinél, mert kihuzzák csekély kétszáz ezer korona nyeregménynyel.

A volt főrendiházi alelnök, ki ezidő szerint falusi birtokán tartózkodik, két táviratot kapott tegnap reggel. Az egyik Széll Kálmán miniszterelnöktől jött, aki a vaskoronarendhez gratulált, a másik egy ismert bankcégtől, amely tudatja vele, hogy kihuzzták a sorsjegyet.

Vay Béla báró jóízűt mosolygott a sajátos véletlen felett. Egyik nála tartózkodó szomszédjához így szólt:

— Látod komám, ezuttal tévedt kissé a sors. Azt hitte, hogy „Nap és oroszlanrendet“ kaptam, küldött tehát egy kis költséget, hogy a rajta levő üvegdarabokat gyémántokkal cseréljem ki.

De hát tréfa ide, tréfa oda, annyi bizonyos, hogy Vay Bélával nem mindennapi véletlen esett meg.

Ezt próbálja majd utána csinálni Ernst Kelemen.

HIREK.

— A király Gödöllőn. Ő felsége az eddigi megállapodások ellenére ma reggel nem érkezett meg a fővárosba, s nem is jó be egész ott tartózkodása alatt a fővárosba. A fontos államügyek elintézését kivéve ő felsége szűk környezetével egész idejét a vadászatnak szenteli.

— A város közgyűlése. Aradváros törvényhatósági bizottsága holnap, kedden délután 4 órakor tartja október havi közgyűlését, melyet a szüret miatt halasztottak a hó második szerdájáról e napra. A közgyűlést a főispánváltás miatt Salacz Gyula polgármester fogja vezetni.

E körülmény folytán a közgyűlés egyik pontja, az iktató választás elmarad.

— Tisza Kálmán „visszavonulása.“ Egy nagyváradi lap közlése nyomán terjedt el az a hír, hogy Tisza Kálmán a nagyváradi kerület országgyűlési képviselője visszavonul a politikai élettől. Határozott czáfolatát adja ennek tudósítónk távirata. A Neues Wiener Tagblatt munkatársa megkérdezte Tisza Kálmánt, megczáfolja-e a visszavonulásáról szálló híreket. Tisza erre így felelt:

— Fölösleges, mert nagyváradi választóim az ellenkezőről vannak meggyőződve.

— Hidassy püspök temetése. Hidassy Kornél szombathelyi püspököt ma temették el. A korporsót a szombathelyi székesegyház kriptájában helyezték el. A temetésen óriási néptömeg volt jelen. A részvétnyilatkozatok száma megsaporodott, ma többek között Széll Kálmán miniszterelnök intézett részvét táviratot a káptalanhoz.

— Baleset a színházban. A kis szökevény mai előadásában telt ház gyönyörködött, a művés időjárás tehát meghozta a kedvet a színházba járáshoz. A nagy közönség láttára az egyes szereplők is nagyobb kedvvel és lelkesedéssel játszottak, sőt Nyilassy is, aki pedig még mindig beteg, oly fürgén játszott és tánczolt, hogy senki sem hitte volna, hogy tegnap még ágyban feküdt. — Felhő Rózsi ma még kedvesebben játszott és énekelt, mint a premiéren, de különösen Turchányi Olgát fogta el a hév, olyannyira, hogy játékaival és tánczával extázisba hozta a közönséget, mely nem győzte őt tapsolni és kihívásokban részesíteni. A szinpadi dicsőség mámorító erejétől elkapva, a harmadik felvonás Karneval-ünnepélye közben még fokozódottabb szenvedélyvel énekelt és tánczolt, miközben hirtelen elszedült és megfeszített önrudalom mellett kitémolygott a kulisszák mögé, ott azonban ereje elhagyta és összeesett. — A közönség első pillanatra észre sem vette, hogy a bájos Carmenita rosszul lett, és a támolygást valami különös tánczpiruettnek nézte. — A kulisszák mögött levők gyorsan segítségére siettek és csakhamar fentemert a szinpadon Tisch Mór doktor, aki láb-ficzamodást konstatait. Közben elhangzott a szinpadon Carmenita végszava és Turchányi nagyfájdalma daczára kiszakítja magát a megijedt környezetéből és újra a szinpadra lép, mosolyt erőltet arczára és végigjárja szerepét. Előadás után az őt feddő orvosnak azt mondja, hogy hi meg kellett volna hálnia, még akkor sem hagyta volna abba a szerepét. Ilyen lelkesedéssel és szenvedélyvel játszott ma Turchányi Olga. — A szerencsétlenül járt Carmenitát az orvos kecsin vitette haza lakására, ahol most nyugodt gyógykezelés mellett bizonyára nemsokára kifogja heverni a mai balesetet, mit szívből kívánunk neki.

— Vay Béla báró szerencsége. Az osztályorsjárték legutóbbi húzásán, mint nekünk is látszik, a kétszáz ezer koronás nyeregmény egy felét Vay Béla báró volt főrendiházi alelnök nyerte meg. A másik felét nyolcz vasúti munkás Miskolczon.

— A községi és csatornázási pótadó. Arad város keddi közgyűlésén tárgyalják a hármabizottság által megállapított jövő évi költségvetést és csatorna költség előirányzatot. A közgyűlést előkészítő tanács az 54% pótadót előíró községi költségvetést jóváhagyásra ajánlja a csatornázási pótadónak pedig 5 1/2%-ról 4 1/2%-ra való leszállítását hozza javaslatba.

— Babó Lajos beszámolója. Babó Lajos battonyai kerület képviselője, a napokban látogatta meg a kerület községeit, hol mint tudósítónk írja mindenütt rokonszenvvel fogadták. Legutóbb Apácán jelent meg választói elő

hol a politikai helyzetet ösmertetve, kiterjesztett többek közt, a mostanában oly gyakran hangoztatott vallási és felekezeti sérelmekre, melyekről azt tartja, hogy azok alaptalanok és a nép mitsem tud róluk, pedig a nép, baját és sérelmeit hangosan és érthetően szokta kifejezésre juttatni. Az agrarius merkautilis mozgalmakat illetőleg, óvja a polgárokat a túlzásoktól és a közgazdasági élet és termelési ágak harmonikus fejlődését hangsúlyozta. Fő feladatnak tartja hogy a magyar állam az egységes magyar nemzetet alapítsa meg. Végül a kerület telepítvényes községeinek viszonyairól és egyéb helyi érdekű kérdésekről szólott. A tetszéssel fogadott beszámoló után *Faludy Károly, Csank Lajos és Hász Antal* modottak köszönetet a képviselőnek.

— **A kaszárnya-kölcson.** A belügyminiszter-től most jött meg a válasz *Aradvárosának* a honvéd huszár laktanya építésére felveendő kölcsöne ügyében. A miniszter a szükséges összeg előteremtését elvben jóváhagyja, de kiköti, hogy a pénz felvételének módozatáról, illetve a regále kártalanítási kötvények elzalogosításáról szóló határozatát külön terjeszse hozzá jóváhagyás végett a város.

— **Tüntetés egy egyetemi rektor ellen.** Izgalmas eset játszódott le ma a lemergi politechnikumon. Mint táviratozzák, ma tartotta székfoglalóját *Liementöbshy* az ujonnan megválasztott rektor, ki délelőtt a tanári kar élén bevonult a diszterembe, az ünnepélyes ülésre. Mikor a rektor meg akarta kezdeni beszédjét, egy ifju előugrott és megakadályozta a szólásban. Hangosan kijelentette, hogy miután az ifjuság tiltakozása dacára az idén újra megválasztották a tavalyi rektort, ezt nem tűrik el, nem hallgatják meg beszédét sem, hanem kivonulnak a tereméből. Ezt meg is tette az ifjuság s a folyosóra vonulva, a *Gaudeamus* énekelte, addig, míg a rektor befejezte beszédét. Ekkor újból visszajöttek a terembe.

— **Az első szalonka.** Vadászembernek egyik legkellemesebb mulatsága a szalonka-les. Mikor a pompás husu szárnyasok megérkeznek, a mint egyik, vagy másik vidéken keresztülhuznak, kivonulnak a nimródok és sem fáradságot, sem az időjárás viszontagságait nem tekintve, órákon át kézben tartott fegyverrel lesik a snepet, hogy azt zsákmányul ejtsék. Ilyen érdekes szalonka-vadászat folyt le tegnap *Tövisgyházán, Takácsy Sándor dr.* országgyűlési képviselő birtokán, a hol nagy vadász-társaság várta a sneppek érkezését. A várakozás sikerrel járt, a szalonkák csakugyan puska elé jöttek. *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tagnak kedvezett legjobban a vadász-szerencse, a mennyiben a társaságból ő lőtt először szalonkát. Tudomásunk szerint ez a szalonka az első, melyet meggyenkben az idén löttek.

— **Arad az orvosok nyugdíj-intézetének.** Az országos orvos-szövetség kérvényt intézett Aradhoz, hogy az orvosok országos nyugdíj- és segély-intézete alaptökéjéhez járuljon hozzá. A tanács azzal terjeszti a kérelmet a közgyűlés elé, hogy szavazzon meg ezer koronát e célra.

— **Tukaj!** Ennek a furcsa szónak annyi az értelme, mint a *jelen*-nek és a *Zde*-nek. Három tartalékos mondta ma ezt *Leibachban* az ellenőrző szemlén *hier* helyett. Mindhármát fogásba helyezték.

— **A Harden-pör szenzációja.** A *Harden* pöréről, melyről pár nap előtt mi is megemlékeztünk, most a prágai lapok a következőket közlik: *Harden Miksa* felség sértési ügyének tárgyalása, mely e hó nyolczadikán volt a nagy nyilvánosság kizárásával, több oly érdekes kijelentés hangzott el, melynek történelmi becsé van. Különösen jelentőséggel bír *Schweninger*

titkos tanácsosnak a tanuvallomása. A tárgyalásnak ez a része így folyt le:

Kérdés: Igaz-e az, hogy a császári háznak egy tagja ön előtt elismeréssel nyilatkozott *Hardennek* kérdéses cikkéről és mondotta-e a császári háznak ez a tagja, hogy a cikket a császár olvasta?

Felelet: Igaz.

Kérdés: Igaz-e az, hogy a császári család ezen tagja, kinek nevét emliteni fölösleges, a császár szüleitől származik? (Ez alatt *Henrik* porosz herceget értik.)

Felelet: Igen.

Kérdés: Igaz-e az, hogy *Bismarck* herceg a vádlottat jó royalistának mondotta?

Felelet: Igen.

Kérdés: Igaz-e, hogy a *Bismarck* herceg, a császártól kapott bort vele itta meg?

Felelet: Igen.

Kérdés: Igaz-e az, hogy *Bismarck* ez alkalommal nyilatkozott volna *Harden* előtt a császárról?

Felelet: Igaz.

Kérdés: Igaz-e, hogy a jelenet így folyt le: *Bismarck* herceg, *Bismarck* Herbert, *Schweninger* és *Harden* a hercegnél voltak hivatalosak. A herceg így szólt *Harden*hez: Első eset, hogy ön *Herbettel* először van együtt. Ezt meg kell ünnepeink. Erre a herceg *Steinbergeri* Cabinettet hozatott elő. Így történt ez?

Felelet: Igen.

Kérdés: Igaz-e az, hogy *Harden* felség sértési pöre után pár nappal *Bismarck* nál volt ebéden, s a herceg eltette őt?

Felelet: Igaz.

Kérdés: A vádlott azt állítja, hogy a császárt gyakran nem informálták hüen. Igaz-e például az, hogy a császár ön előtt kijelentette, hogy *Bismarck* herceg nem képes már hivatalos ügyeinek vezetésére, mert morfinista lett?

Schweninger titkos tanácsos e kérdésre kijelenté, hogy nem válaszol.

— **Fotografált bankók.** *Mafeking* ostroma alatt, amikor még a burok csillaga fényesen ragyogott, a körülzárt városban nagyon érezhető volt a pénz hiánya. *Baden-Powell* ezredes, a mafekingi parancsnok, ezért elhatározta, hogy papírpénzt ad ki. A bankók előállítására azonban nagy nehézségekbe ütközött. A városban nem találtak a papírpénz gyártáshoz szükséges fénynyomógépet, amiért is a fényképezéshez folyamodtak. Az ezredes saját rajza után öt negatív lemezt készítettek, amelyek egy font sterling értékű bankót ábrázoltak. Fényérzékeny papír sem volt a szorongatott városban és ezért a sokszorításhoz kéksavas-oldattal átitatott papirost használtak. Így aztán elkészültek a bankók, bár a burok granátjai többször megzavarták a gyártást. Összesen ötszáz darab ilyen bankó került forgalomba, amelyek most ritkaságuk miatt megsokszorozták névértéküket.

— **Egy czeglédi tanító perzsa rendjele.** Érdekes módon jutott perzsa rendjelhez egy czeglédi tanító, *Lovas János*. A minap a következő levelet kapta Bécsből:

Bécs, X. 5. 1900. Kedves Jancsi barátom! Remélem, nem haragszol, hogy már olyan régen nem írjam és Czeglédre nem mentem; oka az, hogy részint az intézetben, részint azon kívül tanítás és egyéb dolgokkal folyton el vagyok foglalva. De hogy mégis mindig gondolok rád, ime láthatod, mert olyan szerencsés voltam, hogy számodra megnyertem a Perzsa Sah o Felségétől a „nap és oroszán“-rendet (ötödik osztály), melyet ide mellékelve küldök. Amint megkapod az adományozó okmányt, küldd el, hogy lefordíthassam neked németre, hogy te aztán otthon lefordíthassad magyarra és a Királynhoz benyújthassad a viselés-engedély megadása végett. Figyelmeztetek azonban, hogy a diploma megérkezéig Teheránból eltelik két hónap is. Remélem, hogy e méltó kitüntetés neked, családod és a mi közös barátainknak örömet fog szerezni. Kérlek az érdemrend

átvételéről nekem egy elismervényt küldeni, melyet a miniszteriumnak kell bemutatnom. Téged, családod üdvözli és öleli igaz barátod: *Pekotsch* Lipót.

E levél magyarázata a következő: *Pekotsch* Lipót, ki a bécsi császári és királyi keleti akadémia tanára, nyolcz esztendővel ezelőtt hosszabb ideig Czegléden időzött a magyar nyelv megtanulása végett. Tanítója *Lovas János* volt, ki oly jól végezte dolgát, hogy a német tudós kitünően elsajátította a magyar nyelvet s a kabinet iroda, mint tudjuk, őt rendelte volt a perzsa sah mellé német és magyar tolmácsul. Még a sahnak is feltűnt, hogy milyen folyékonyan beszél *Pekotsch* magyarul, meg is kérdezte tőle: hol tanulta. A hálás tanítvány megemlékezett ekkor czeglédi tanítójáról, mire a sah azonnal intézkedett, hogy *Lovas János* kitüntetését kapjon.

— **Visszaszított támadás.** A minap közöltük azt a szokatlan hangú támadást, melyet a néppárt lapja, az *Alkotmány* intézett a *Magyar Hírlap* ellen. A néppárt ujság most a következő helyreigazítást közli:

A *Magyar Hírlap* tegnapelőtti vezércikkére tett megjegyzéseink élénk feltűnést keltettek hírlapírói és politikai körökben és nem is tévesztették el hatásukat. Nincs is azokban mit változtatnunk, kivéve egyet. Ugyanis az erkölcsi alapra tett megjegyzésünkre megjegyezzük, hogy az egy napok óta igen elterjedt híresztelésen alapult, amelynek teljes valótlanágáról azóta meggyőződünk.

— **Megmérgezett család.** *Schwarz* Hermann csabai pincemester pénteken este nyolc tagu családjával majdnem áldozatul esett egy véletlennek. Felesége ugyanis egy kis tányérba a egyik pusztítására még a nyár folyamán lelégyölő fekete port helyezett a szoba ablakára. Pénteken este a legkisebb gyermek a folyadékot az asztalra tett leveses-tálba öntötte. Mindnyájan ettek a levesből s fél órára rá előbb a kis leány, majd az apa és a többiek is rosszul lettek. Szerencséjükre gyorsan elhívták dr. *Reisz* Miksa orvost, ki mérgezési tüneteket állapított meg s ellenmérget adott; így megmenekültek a nagyobb bajtól, mert a légypusztító szer erős adag arzenikumot tartalmaz. Dr. *Reisz* jelentése alapján a hatóság e veszélyes szert a fűszerkeskedésekben lefoglaltatta.

— **Egy szélhámosnó viselt dolgai.** *Pozsonyból* telegrafálják, hogy ott szeptember hó eleje óta egy szélhámosnó tartózkodott, aki sok család hiszékenységére alapítva üzletét, többeket be is csapott. Elegánsul öltözve jelent meg és egy grófi ház felügyelőjének özvegyeként mutatkozott be. Első ízben a *Stefánia*-uton vett ki lakást, ahol több családdal ösmereiséget kötve, mindenki bizalmát kinyerte. Ez a baráti viszony azáltal is emelkedett, hogy a beszélgetés folyamán kiderült, hogy ő a családokkal rokoni viszonyban áll és ez arra ösztönözte őt, hogy élete végéig való ellátásáért azoknak 8000 forintot fog ajándékozni. Özvegy *Ehrenthal* Anna született *Wimmer* néven szerepelt mindenütt. A „rokonok“ erre versenyezni kezdtek egymással a 8000 frt elnyeréséért. Minden jóval elhalmozták, mert mindannyia vágyott a 8000 frtra. A hölgy pedig a rokonok egyikével elment egy ottani ügyvédhez, hol adományozási leveleket állíttatott ki; de az ajándékozásra sor nem került. Végre egy ügyvéd előtt a dolog föltűnt és jelentést tett a rendőrségnél. Az eredmény meglepő volt. Kisült, hogy a hölgy hamis nevet viselt és hogy özvegye az 1879-ben elhalt *Scharinger* Antal nevű gimnáziumi tanárnak és többször volt már büntetve szélhámoskodása miatt. Az élelmes csalónót a rendőrség letartóztatta.

— **A pórul járt unokaöcs.** A múlt év szeptemberében *Ausztriából* *Transzvába* indult egy a bécsi társaságban nagyon ösmert ur, *A. D. Nagy* vagyonának egy részét hitellevelek alakjában magával vitte, egy sokkal nagyobb részt pedig tűzmentes kasszájába zárt. A kassa

kulcsait magával vitte, ugyszintén az ott elhelyezett értékpapírok és sorsjegyek számjegyzékét is. A kulcsok másait egy bécsi közjegyzőnél tette le, a számjegyzék másolatát pedig unokaöccsére bízta. És ezzel elutazott. *Fokvárosba* érve súlyosan megbetegedett és állapota reménytelenül vált. Egyidőben utolsó akaratát tartalmazó irat is érkezett Bécsbe. Az unokaöcs, *C. báró*, türelmetlenül várta az újabb híreket nagybátyjáról, de hiába. Május végéig mit sem hallott róla. A nagybácsi rendelkezéséhez képest, halála után öt esztendővel került volna fölosztásra vagyona a rokonok között.

A fokföldi kórházigazgatóságához intézett Kábelsürgöny válasz élkül maradván, az unokaöcs gyászolni kezdte nagybátyját. Miután annak elhunytá nem volt megállapítható öt esztendeig kellett volna várakoznia, míg a vagyon fölosztásra kerül. A báró tehát bejelentette, hogy nagybátyjának értékpapirjai elégték és azok amortizációját kérte. Az esetben, ha a szelvényeket nem mutatják be egy és fél év alatt kezei közt lehet az összeg. De másként történt. A szelvényeket bemutaták beváltás miatt. És pedig senki más, mint a nagybácsi, aki szeptember 3-án visszatért Bécsbe. A bácsi egy bankházban be akarta váltani a szelvényeket. Itt azonban a rendőrséget értesítették és letartóztatták őt, és csak kihallgatása után bocsátották el. Az unokaöcsnek természetesen erre el kellett hagyni Bécsét és azt mondják, hogy a nagybácsi ki is tagadta őt az örökségből.

— **Stefánia és Erzsébet főhercegnő.** A kies Semmering csendes magányában éli most boldogsága napjait a volt trónörökösné, leánya *Erzsébet* főhercegnő társaságában. Naponkint hosszabb sétákat tesz a gyönyörű fenyvesekben és leányával együtt belevegyül a sétáló közönség soraiba. Tegnap, vasárnap, a semmeringi kápolna oratoriumában Erzsébet főhercegnővel misét hallgatott. Mise után a templomból távozva, a közönség hódolattal nyitott nekik utat és mély tisztelettel köszöntötte a volt trónörökösnőt, aki mosolyogva viszonzta az üdvözléseket. A semmeringiek előtt sem maradt észrevétlenül, hogy Erzsébet főhercegnő társaságában állandóan ott van egy magyar kisasszony, aki a főhercegnőt minden útjára elkíséri. Érdekes tudni, hogy ezt a kisasszonyt még a boldogult királyné választotta ki akkor, amikor Erzsébet főhercegnő még a világon sem volt. A királyné azonban azt akarta, hogy a trónörökös elsőszülött gyermekénél már a születés pillanatában is legyen magyar nevelőnő és így történt, hogy azóta egy perczre sem hagyta el a főhercegnő azt a magyar leányt, akit boldogult nagyanyja választott ki részére. A magyar környezet hatása különben meg is látszik a főhercegnőn. Nemesak magyar kisézőnőjével, de édes anyjával is folyton magyarul beszél és a semmeringi sétáló közönségnek nem egyszer volt alkalma hallani, a mint Stefánia főhercegnő *Erzsike* néven szólította leányát és tiszta magyar nyelven közölte vele mondanivalóit. A volt trónörökösné még hosszabb ideig marad Semmeringen. Későbbi tartózkodási helye még nincs meghatározva.

— **Érdekes párbajügy.** Egy vidéki városkában érdekes párbajügy folyt le, a melyről sokat beszélnek a környékbeli urak. A tanító, egy alacsony, ezernaszál-emberke, összeveszett a városka polgármesterével, kit a jó élet hatalmassá hizlalt. Három tanítót lehetett volna belőle hasítani. A felek megneveztek segédjeiket s hosszas tárgyalások után pisztolypárbajban állapodtak meg. A meghatározott időben és kijelölt helyen a segédek föl akarták láltítani az ellenfeleket, de egyszerre előlépett a polgármester s így szolt;

— Uraim, ez a párbaj lehetetlen.

Általános megrökönyödés:

— Lehetetlen?

— Igen.

— És miért?

— Azért, mert az ellenfelem előnyben van

Tessék megnézni őt is, engem ik. Kétakkora vagyok s háromszor oly széles. Neki nagyobb célpontja van, mint nekem. A párbaj csak egy föltétel alatt lehetséges, akkor tudnillik, ha kijelölnek testemből egy akkora darabot, a mekora a tanító ur. Krétával megjelöljük a határt, azon túl az én igen tisztelt ellenfelem nem löhet. Nincs igazam?

A segédek ere hangos nevetésbe törtek ki s velük nevetett a tanító is. Oly jó kedvű lett a társaság a polgármester kedves együgyűségétől, hogy egy pilanatra sem gondoltak tovább a párbajra. Kibékítették a feleket s aztán nagyokat ittak annak örömeire, hogy a párbaj elmaradt.

— **A trónörökös házassága és a függetlenségi párt.** A trónörökös házasságának becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat ellen a függetlenségi párt nagy vitára készül. A Kossuth-párt lapja is bejelenti ezt, s a párt több tagjának nézetét közli az említett javaslatról. Kossuth Ferencz a trónöröklés kérdéséről irt cikkében ezeket mondja:

A trónörökös nyilatkozata, ha becikkelyeznék, a trónöröklésre egy új, eddig nem ismert feltételt iktatna a magyar közjogba: a házasság egyenrangúságát; és minthogy ez új feltétel lenne, tagadhatatlan, hogy ezzel a trónöröklési rend módosulna. A magyar közjog határozottan bilaterális kötésre építette fel a korona viselésének jogát, a családi törvényt pedig a családfo akkor módosítja, amikor akarja s a Habsburg-Lotharingiai ház családi törvényét tényleg módosították is már többször. Nem egyezik tehát a magyar közjoggal, hogy az uralkodó családfo akaratától függjön a királyi szék örökösödése. A trónöröklési törvényben nagy hézag van, melyet be kellene tölteni, még pedig úgy, hogy egy bármikor módosítható házitörvényben megnyilatkozó királyi akarat meg ne változtathassa. A trónörökös nyilatkozata be nem cikkelyezhető s a függetlenségi párt azt ellenezni fogja. Mert a morgamatikus házasság intézményét nem lehet így mellékesen behozni a magyar közjogba; a magyar trónöröklést nem lehet az egyenrangúság fogalmától tenni függővé; a magyar jog szerint a trónról való lemondást mások nevében megtenni nem lehet; a nyilatkozat a jövődöbeli király feleségére is vonatkozik, aki ha törvényes feleség, a magyar közjog szerint *királyné s királyné voltáról le sem mondhat, ha csak férjétől el nem válik.* A magyar király törvényes feleségének vállalát a veszprémi püspöknek a koronával érintenie kell a király koronázásakor; e szokásos jogot épp úgy nem teheti félre nekényül egy nyilatkozattal a trónörökös, mint ahogy nem teheti félre saját koronázásának szertartását.

Hasonlóan nyilatkozik *Barta Ödön*, ki jofosztást lát a javaslatban, amelyből még nagy bonyodalmak származhatnak. *Rátkay László* tiltakozik az ellen, hogy az alaptörvényt hozzákössék a „Hausgesetz“ sorsához. *Barabás Béla* — akinek még a perszonális unió sem kell — úgy látja, hogy a dinasztia ezt a törvényt arra használja, hogy megfossa a nemzetet minden, az uralkodó családra való befolyástól.

— **Tolvajok Cséry Lajos pusztáján.** E hó 11-ére menő éjjel történt, hogy ifj. *Cséry Lajos* nagybirtokos és vállalkozó Pusztá-Szent-Lőrinczen levő nyaralójában tolvajok jártak. A házbellek aludtak s ezalatt a gonosztevők feltörték a társalgó szobát s abból elemeltek 2200 korona értékű ezüstneműt, ruhát. A lopást telefonon jelentették be a budapesti főkapitányságnak, amely miután minden arra mutatott, hogy az ismeretlenek a főváros felé vették utjokat, azonnal a legszélesebb körű nyomozást indította meg. A tettesek közül az egyiket *Nagy Gyula* György szinyérvárallyai szül. 18 éves, rovott multu faczér kereskedő segéd személyében hamarosan kinyomozta s letartóztatta. Az ellopott értékek mind megkerültek. Egy része a zálogházban volt, másik részét nagynak Nagyfuvaros-utca 6. sz. a. levő lakásán találták meg. Nagy a lopásból szerzett pénzen ruhát vásárolt magának s elegánsan kiöltözködve, az éjjeli mulatóhelyeken élte világát. Meglehetősen fel is tünt ott, mert azelőtt igen kopottan nézett ki s pénze

alig volt. Amikor kérdezték tőle, hogy honnan jutott pénzhez, azzal állt elő, hogy a lóverseny beütött, meg segítséget is kapott a perzsa sahtól. Mikor a detektivek elfogták, akkor is jókedvűen dudolt s indult ki a Velenceze kávéházból. A vizsgálat során a rendőrség megállapította, hogy a lopást harmadmagával követte el s főczinkostársa, a lopás értelmi szerzője *Vágó István*, budapesti szül. 21 éves urasági inas, aki azelőtt Cséryéknél szolgált. A személyi- és helyi viszonyokkal ismerős volt s csak így történhetett meg a kivitelében elég vakmerő betörés. A harmadik valami „Pufi“ nevű ember. Ezek szökésben vannak s a rendőrség nyomozza őket. Nagyot a vizsgálóbíróhoz kísérték.

— **Hirtelen halál.** Budapestről írják: *Zimmermann Márton* 31 éves szolgabíró, a ki ezelőtt egy héttel jött a fővárosba Uj-Egyházáról s a József-főherczeg szállóban vett lakást, az éjjel a csömöri uton hirtelen rosszullett s összeesett. A mentők a Rókus-kórházba akarták szállítani, de utközben a kocsiiban meghalt. A rendőrség a bonczoló intézet e szállította.

— **Kicsérélt esernyő.** Hétfőn délelőtt *Lengyel testvérek* divatüzletéből a sajátja helyett tévedésből egy idegen selyem esernyőt vitt el. Kéretik azt a nevezett czéghöz visszaküldeni.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk; hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Egy havi közigazgatás.

— *Elizmerés Fábían Lászlónak.* —

Arad, október 15.

Aradmegye és a város közigazgatási bizottságai ma tartották október havi rendes üléseiket, melyek nagy eseménye az volt, hogy az elnöki székeket nem *Fábían László* volt főispán foglalta el, hanem a lemondásával történt főispánváltozás miatt a megyei közigazgatási bizottságban *Dálnoki Nagy Lajos* alispán, a városiban *Salacz Gyula* polgármester

Mindkét ülésben, a napirend előtt megemlékeztek a volt főispánról. A polgármester és az alispán szép szavakban méltatták *Fábían László* érdemeit s ezeknek különösen azon részét, melyeket mint a közigazgatási bizottságok elnöke szerzett. A *tizenöt év* alatt, míg e bizottságban elnökölt, páratlan igazságszeretete, az ügyek iránti tájékozottsága s tapintata, a bizottságot mindenkor azon a magas nivón tartották, melyet e másodfoku hatóság igényel. Mindkét bizottság a lemondás fölötti sajnálkozásának kifejezését s a volt főispán érdemeinek elismerését az elnökök indítványára jegyzőkönyvbe iktatta.

A megyei közigazgatási bizottságban a napirendet még egy érdekes pont előzte meg. Egy bejelentés volt ez, mely a bizottsággal tudatta, hogy *Bohus Zsigmond* báró v. b. t. t. és *Bohus István* báró a közigazgatási bizottság tagjai sorából kiléptek. Az ülés sajnálattal vette tudomásul a két előkelő s a közügyekben mindig élénk részt vett tag lemondását. A megüresedett helyeket az őszi közgyűlés tölti be.

Az ülések egyéb részükben a következőképen folytak le:

A megyénél.

Délelőtt 9 órakor tartotta megyei közigazgatási bizottság ülését, melyen *Dálnoki Nagy Lajos* alispán elnöklete alatt jelen voltak: *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag, *Nachtnébel Ödön*, *Beles János*, *Zselénszky Róbert* gróf, *Schill József* főjegyző, *Krausz József* pénzügyigazgató, *Varjassy Árpád* tanfelügyelő, *Nachtnébel Gyula* árvaszéki elnök, *Keller Izsó* kir. főmérnök, *Meszlényi Antal* dr. kir. alügyész, *Mladin Miklós* aljegyző.

Az alispán bejelenti, hogy a személybiztonságot 4, a vagyonbiztonságot 16 esetben támadták meg az elmúlt hó folyamán a megye területén. Az állatjárványok közül a sertés-

vész 21 községben uralkodik, lépfene 6 községben 1—1 esettel fordult elő.

A pénzügyigazgató beszámoló az adójövedelemről. Befolyt egyenes adóban 354,057 kor. (14,234 koronával kevesebb, mint a múlt év szeptemberében), hadmentességi díjban 7492 kor. (955-el kevesebb, mint tavaly), közvetett adók és illetékekben 197,297 kor. (12,915-el kevesebb, mint tavaly.)

A főorvos jelentése szerint a betegülések száma szaporodott a múlt havihoz képest, a halálozásoké ellenben néhányval csökkent. Helyenkint fellépett a tifusz, Újszentannán pedig nagyobb mérveket öltött a hasi hagymáz. Hurutos gyomor- és bélbajok sűrűn fordultak elő.

Az államépítészeti hivatal jelenti, hogy a kavics szállítások az állami utakon teljesen a törvényhatósági utakon pedig részben befejezést nyertek. A tanfelügyelőségnek bejelentésre való nem akadt, a kir. ügyészség jelentése azonos a városnál előterjesztett jelentéssel.

(A városnál.)

Délután 4 órakor a város közigazgatási bizottsága ülésezett. Salacz Gyula polgármester elnöklete alatt jelen voltak: Institoris Kálmán, Tótyegyházy Kálmán tanácsnok, Perger János dr. tisztifőügyész, Müller Károly, Krausz József, pénzügyigazgató, Posgay Lajos dr. főorvos, Bing Vilmos, Csiky Károly árvaszéki h. elnök, Keller Izsó kir. főmérnök, Meszlényi Antal kir. alügyész, Hegedüs László, Schusztér Illés dr.

A polgármester havi jelentése után, melyet egész terjedelmében közlünk, a pénzügyigazgató bejelentette, hogy egyenes edóban befolyt 74,697 kor. (14,677 koronával kevesebb, mint a múlt év szeptemberében), hadmentességi díjban 677 kor. (177-el kevesebb, mint tavaly), közvetett adók és illetékekben 294,012 kor. (583,176 koronával kevesebb, mint tavaly). Ez utóbbi tételnél mutatózó feltűnő kevesbedés miatt történt, hogy a hó utolsó napja vasárnapra esvén, a szeszadót nem fizették le. A hátra maradt összeg a folyó havi kimutatásban fog bevételeként szerepelni.

A főorvos előterjesztése szerint az egészségügyi állapot kielégítő volt. A betegülések szaporodtak bár, a halálozások száma azonban csökkent. A gyomor- és bélbajok sűrűn fordultak elő, a gümös betegségek ritkán. A fertőző betegségek közül a vörheny 9, a kanyaró 6 esetben jelentkezett. Meghalt 95 egyén, 52 fi, 43 nő, baleset folytán meghalt 1, öngyilkos volt 2. Született 132 egyén, 68 fi, 64 nő.

A kir. ügyészség jelenti, hogy a fogházban letartóztatva volt 49 egyén, 45 fi, 4 nő, közülük elítéltek 37, felebbezés alatt áll 5, vizsgálati fogságban van 9. A foglyok havi keresménye 67 kor. 50 fill.

VAROS ES MEGYE.

Arad a múlt hóban.

— A polgármester jelentése e. —

Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester, szeptember hóra vonatkozó jelentését a következőkben terjeszti elő a közgyűlésnek:

(Egészségügy.)

A közegészségügyi viszonyok kedvezőbb alakultak, a halálozások száma csökkent s az összes halálozásoké 5-tel, a városi illetőségűeké 6-tal volt kevesebb, mint az előző hóban. A gyomor és bélbántalmak jelentkeztek tulszámaban, hurutos tüdőbajok gyakran, gümökóros betegülések gyéribben fordultak elő. A heveny ragályos járványos kórfarmák szórványosan jöttek elő. A vörheny 9, a typhus 10, a kanyaró 6, a difteria 4 esetben fordult elő. A trahomás betegek száma volt augusztus hó végén 3, szaporodott 5, gyógyult 1, maradt 7 a kórházban kezeltetik 2, idegen 4.

Meghalt összesen 95 egyén, 52 férfi 43 nő, az elhaltak között helybeli 82, idegen 13. Baleset következtét meghalt 1, öngyilkosság előjött 2, halva született 3. A városi lagosság halálozási évi aránya 1000 : 219. Az megyei kórházban ápolatott 398 egyén, az izraeliták kórházában 5, összesen 403, ezek közül gyógyult 111 javult 84, meghalt 21. Az ápoltak között helybeli illetőségű volt 41.

(Népesedés.)

A népesedési viszonyokban változás nem állott be. Elve született 132 gyermek, 68 fiu, 64 leány; törvényes 117, törvénytelen 15. A születések évi aránya 1000 : 35.2. Házasság kötött 38.

(A közbiztonság.)

A személybiztonság egy gyilkossági esettel zavartatott meg. A vagyonbiztonság ellen azonban nagyobb mérvű bűnesetek nem követték el. A 48 esetben felmerült kisebb tolvajlás tettesei 20 esetben kinyomoztattak. A kihágási bíróságnál augusztus hóról elintézetlen maradt 708 ügy, szeptember hóban befolyt 399, elintézés miatt állót összesen 1107, ebből elintéztetett 277, a bírósághoz át tétetett 274, tárgyalás alatt maradt 521. Letartóztatott, részben előállított 103 egyén, ezek közül elítéltek 101, a bíróságnak átadatott 2. Klutasítatott 30. A kapitányi hivatal, hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalatott és elintéztetett 16. Letartóztatva volt 136 egyén, eltolonczolatott 22. A bejelentési hivatalnál bejelentetett 655 beköltözés és 1403 kiköltözés. Bejelentés mulasztást büntetett 36 egyén.

Bejelentetett s nyilvántartásba vétetett 719 cseléd és 2656 gyári munkás. A vendéglőkben számla volt 1761 utas.

(Munkás-ügyek.)

A szolgálati viszonyból eredő panasz tárgyalatott 31, büntetett 25 cseléd. A kapitányi hivatalnál, mint iparhatóságnál, iparjogositványt nyert 1 iparos, 14 kereskedő, iparát áthelyezte 6 iparos 8 kereskedő, megszüntette 8 iparos 7 kereskedő. A tanoncz lajstromba bejegyeztetett 22 iparos, 3 kereskedő tanoncz: felszabadult 6 kereskedő tanoncz. A viszony megszünt 1 iparos, 1 kereskedőnél. Iparkihágási ügy tárgyalatott 15 iparos 1 kereskedő. Munkakönyvet kapott 17 segéd, azzal jelentkezett 42, ideiglenes igazolványt nyert 2, azzal jelentkezett 8.

(Szegények, árvák.)

A városi szegény ápolásban elhelyezve volt 99 egyén, kibocsátott 1, meghalt szeptember hóban 3, felvétetett 5, maradt e hó végén 100. Élelmezésükre 3028 adag meleg étel s ugyanannyi adag kenyér szolgáltatott ki.

A havi segélyben részesített szegények száma volt szeptember hóban 595, felvétetett 5, a segély megszüntetett —nél, meghalt 1, maradt e hó végén 599.

A városi közönsége által tartott árva- és lelencz-gyermekek száma volt 17. Nem a városi közönsége által tartott, dajkaságba adott gyermekek száma volt augusztus hó végén 148, szeptemberben bejelentetett 6, anyjának visszaadatott 4, más helyre vitetett 2, maradt e hó végén 148.

(Katonai és egyéb ügyek.)

Tűz 7 esetben volt, nagyobb arányokat azonban egy sem öltött. A községi bíróságnál elintézetlen maradt augusztus hó végén 34 ügy, szeptemberben befolyt 1062, összesen elintézés alatt állott 1096, ebből elintéztetett 1095, tárgyalás alatt maradt 1. Végrehajtás foganatosított 147, árverés tartatott 1.

A katonai-ügyek szabályszerűen vezetettek. Tartózkodásra és távozásra jelentkezett 418 közhadseregbeli és 232 honvéd-tartalékos. Utóállított 3 helybeli és 2 idegen illetőségű hadköteles. Önként besoroztatott 3.

A Fábán-utcai aszfalt kocsiutburkolat elkészült. A sofronyai- és bodrogi-ut kavicsolása folyamatban van.

(Az adó.)

Az adóbehajtás eredménye a következő volt. Befolyt: állami adó 32394 korona 83 fillér, leiratott 1581 korona 09 fillér, összesen 33975 kor. 92 fillér. Hadmentességi díj 677 kor. 63 fillér, betegápolási pótdó 1559 korona 30 fillér, leiratott 14 korona 47 fillér, összesen 1573 korona 77 fillér, jog és bélyegilleték 4961 korona 66 fillér, községi adó 15044 frt 15 fillér, leiratott 608 korona 15 fillér, összesen 15652 korona 30 fillér. Utadó 1811 korona 51 fillér, leiratott 141 korona 31 fillér, összesen 1952 korona 82 fillér. Atírási díj 1297 korona 30 fillér, iparkamarai díj 343 korona 90 fillér, idegen kizadó 2898 korona 72 fillér, leiratott 19704 korona 06 fillér, összesen 22602 korona 78 fillér. Szárazérszabályozási költség 505 korona 61 fillér, csatornázási költség 5418 korona 24 fillér, leira-

tott 2361 korona 41 fillér, összesen 7786 korona 65 fillér.

(Pénztár-forgalom.)

Az árvapénztár forgalma volt bevételeiben a múlt havi maradvánnyal együtt 1142908 korona 65 fillér, kiadása 27933 korona 93 fillér, maradvány 1114974 korona 72 fillér.

A házi pénztár bevétele volt 111306 korona 13 fillér, kiadása 97131 korona 56 fillér, maradványa 14174 korona 57 fillér.

Az utépitési alap bevétele volt 21669 korona 11 fillér, kiadása volt 7876 korona 38 fillér, maradványa 23792 korona 73 fillér.

A különféle alapok bevétele volt 811560 korona 32 fillér, kiadása volt 30535 korona 35 fillér, maradványa 781024 korona 97 fillér, közevetvám befolyt 7511 korona 26 fillér, helypénz 1855 korona 90 fillér, partvám 594 korona, összesen 15961 korona 16 fillér. Kiadása volt 1850 korona 89 fillér, maradt tiszta jövedelem 14110 korona 27 fillér.

A mértékhitelítő hivatalnál hitelesített 119 drb folyadék mérték 1146 darab hordó, 27 drb száraztárgy mérő, 76 drb súly, 17 drb mérleg. Hitelesítési díj befolyt 1109 korona 10 fillér.

(Állategészség-ügy.)

Az állategészségügy a múlt havihoz képest roszabbodott, amennyiben a járványszerűen uralgó sertésvészben 36 drb sertés hullott el.

NAPIREND.

Október 16. Kedd. Róm. kath. naptár: Gallusz apát. — Protestáns naptár: Gallusz apát. — Izraelita naptár: Simháth lora. — Görög-keleti naptár (október 3.): Ar. Dénes. — A nap kél 6 óra 5 perczkor, nyugszik 4 óra 52 perczkor. — A hold kél 11 óra 58 perczkor, nyugszik 1 óra 32 perczkor.

Időjárás. Légnomás reggel 7 órakor 754.1 milliméter, délután 2 órakor 757.0 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 13.3, délután 2 órakor C° + 11.7. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor N. 5, délután 2 órakor FN. 5. — Felhőzet reggel 7 órakor borult, esik, délután 2 órakor borult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 1 milliméter.

Időjósítás. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Szeles, hűvös, helyenként csapadék.

Szabadságharosi emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, I-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belepti-díj: Hetköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11¹/₂—12¹/₂ óráig. Helyiség: Ereklie-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Október 16. Városi közgyűlés délután 4 órakor. — A medgyes-bodzási ifjuság táncvizigalma (Kohn-vendéglő.)

Október 17—18. Az Aradvidéki Tanító-egylet közgyűlése (Polgári fiúiskola nagyterem.)

Október 21. Az aradi korcsolyázó-egylet közgyűlése délelőtt 11 órakor. (Kaszinó.)

Október 26—28. Az aradi versenyegylet löversenyel.

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDÉS.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 15.

Délitőzsde. Buzakinálát jó, vételkezd mérsékelt. Nyugodt irányzat mellett 30,000 métermázsa került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonaneműek bágyadtak. Időjárás hűvös, boros.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.47— 7.48
Buza 1901. áprilásra	7.92— 7.93
Rozs októberre	7.11— 7.12
Rozs 1901. áprilásra	7.38— 7.40
Zab októberre	5.36— 5.37
Zab 1901. áprilásra	5.58— 5.59
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.06— 5.08
Repce októberre	—

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	7.48— 7.49
Buza 1901. áprilásra	7.92— 7.93
Rozs októberre	7.12— 7.13
Rozs 1901. áprilásra	7.38— 7.39
Zab októberre	5.36— 5.37
Zab 1901. áprilásra	5.60— 5.69
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.06— 5.07
Repce októberre	—

Zárul 5 órakor: korona

Oszták hitelrészvény	642.55
Magyar hitelrészvény	647.—
Leszámitolóbank részvény	426.—
Rima-Murányi vasmű részvény	510.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	641.—
Közuti vasut	565.—
Városi villamos vasut részvény	290.—

REGENY- CSARNOK.

A kételkedő ember.

— Regény. —

Írta: **Groller Balduin.**

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Radó Izsó.

(2)

(Folytatás.)

A látvány, mely most eléjük tárult, tényleg különös és meglepő volt. A nap pompás hatásvilágítást rendezett. Az erdőt szürke, hideg, szomorú árnyék körül, de egy kicsiny része kiragyogott e kétségbeeső háttérből, miként a nyers kőzet közé ékelt rubin. A sűrű erdő fa-koronáinak kis részei közül tűnt elő a nap, ámulatba ejtő tűzijátékot mutatva.

Ugy látszott, mintha az egész erdő lángokban állana. És e képben nem volt nyugtalanság, hanem csak vidám, ünnepies ragyogó glória. A fák és a bokrok rézvörös és arany-sárga színben tündököltek. Valóságos hullámzó lángtengernek látszott az egész erdő. Olyan volt, mintha a természet nagymisét tartana és a ragyogó erdő volna a lobogó oltártűz. Hallani lehetett ugyszólván a halmi készülő természet ünnepies orgonaszavát, mely mintha utolsó fölragyogása, utolsó föléledése volna a csöndes, hosszú álom előtt, mely a halállal reá borul.

Alig negyedórát tartott a különös varázslat, aztán ismét reá nehezült az erdőre az egyhangú fakó szürkeség és — vége volt. A ragyogás eltűnt és a hullámzó, ragyogó ár továbbrohant.

A fiatal hölgy és Scarpi a látvány okozta hatalmas benyomástól megindultan elérzékenyülve, szóltanul ültek ott az emlékkő talapzatán.

— Vége! — mondá Scarpi elfojtott hangon. Eltűnt ismét egy egész évre, avagy — ki tudja? — talán hosszabb időre, örökre. Ép úgy, mint a valódi, az igazi boldogság, amely szintén csak pillanatokig tart. En nem tudok tartós, hosszas boldogságot elképzelni.

— De miért tűnt volna el oly hosszú időre? — kérde a fiatal hölgy. Azért is, holnap ismét eljövök és mindennap, amíg csak lehet, hogy e gyönyört, melylyel betelni nem tudok, megcsodáljam.

— Hasztalan, kisasszony, teljesen hiába való lesz fáradsága. En itt törzsvendég vagyok, mint ahogy már megjegyeztem szerencsém volt, habár ezt kegyed nekem nem hitte el. En jói ismerem már e helyet. Ha holnap ismét eljő, úgy már csak másdrangu lesz a látvány és holnapután pedig már mit sem láthat. Sőt mi több, a természet e remekelését megelőző napokon sincs előadás. Ezt én jól tudom, mert megfigyeltem. Mindenszentek napjának délelőttjén tíz óra tizenöt perczkor kezdődik, föltéve, hogy az idő kedvező, és eltart tíz óra harminczperczig. És ezzel a legközelebbi Mindenszentek napjáig vége szakad a látványnak és még szerencséseknak mondhatjuk magunkat, ha a legközelebbi alkalomkor az eső, hó, avagy köd el nem ront mindent.

— Hiszen ez nagyon érdekes — felelé a kisasszony vidáman — de honnan tudja ön ezeket... izé... ur?

— Rocsánat, értem a czélzást. Nevem Scarpi György.

— On Scarpi a szobrász?

Scarpi igenlően bolintott és várta hogy a hölgy az ő kiletét is elárulja. De a kisasszony egy szót sem szólt, mire Scarpi folytatta a beszédét:

— Azt én módfelett pontos megfigyeléseimből tudom. Ma tíz éve, hogy e különös színjátékot először láttam. Szereucsés véletlen engedte élveznem e gyönyört és én átszellemülten csodáltam a természet e remekét. Másnap — gyönyörű napsugaras idő volt — eljöttem ismét, de csalódtam. A kép csak halványan látszott már. Aztán ismét eljöttem, de utam czéltalannak bizonyult. Az a csekély változás, mely a nap helyzetében egy naptól a másikig beáll, elegendő volt arra, hogy e csodás képet eltüntesse. Következő évben pár nappal ez időpont előtt jöttem: hiába! Kipróbáltam, sem előbb, sem utóbb nem szabad jönni. Pontosan november elsején délelőtt tíz óra tizenöt perczkor kell a kitűzött helyen lenni.

— És ön azóta mindig pontosan jelent meg?

— Ha az időjárás csak féligmeddig is eredménnyel kecsegtetett: igen. Három, négyben nem volt szerencsém.

— Minő csodás véletlen, hogy ez a jelenet csak oly rövid ideig tart és egy esztendőben csak egyszer élvezhető, én szerencsésen jártam tehát, hogy épp e perczen jöttem fel ide.

— Látja azt a kis megszakadást, azt az irt a fa koronái között? itt kell a napnak keresztül sütnie, hogy a hatás teljes legyen. Amellett meg kell lenni azoknak a föltételeknek is, melyek a nap, óra és időszaktól függenek. Az ősznek különös színei kellene ahhoz, hogy a kép teljes legyen. Ha a csoportból csak egyetlen egy fát is kivágnak, avagy ha egy virágzó ág azt a kis irt befödi, úgy e csodás jelenet elmarad, talán örökre is.

— Boldog vagyok, hogy e szép képet élvezhettem. Ilyen lehetett a Mózes idejebeli égő csipkebokor is.

— Ki tudja, vajjon az is nem-e ily természeti játékra vezethető vissza?

— Jövőre, ez órában ismét itt leszek.

— Ugy, tehát reményem van arra, hogy viszontláthatom. Nincs tehát okom a panaszkodásra.

— A panaszkodásra, miért?

— Hogy egy teljes évig kell várnom. Hiszen éppen most voltunk tanui annak, hogy a teremtésnek vannak csodái, melyekre egész esztendeig kell türelmesen várakoznunk.

A hölgy nevetve nézett Scarpirra.

— Oly szépen fejezte ki magát uram, hogy nem óhajtom lerombolni bókjának hatását.

— Azt tényleg ne is cselekedje, hanem maradjon még nyugodtan ülvé.

— Miért? A „hatás“ már eltűnt s így azt meg nem zavarhatom.

— De igen. Az emlékkő csak nyer azzal, ha kegyed talapzatán ülvé marad.

— Ugyan. Így tehát határozottan kötelességem volna, hogy talán a jövő évig is, avagy még tovább, ülvé maradjak? Életcélnak utóvégre elég nemes volna; egy emlékkő külső képének emelése.

— Nem oly sokáig, csak még egy kis ideig, nagyon kérem e kegyért. Hiszen kegyed ismeri nézetemet a boldogságról: rövidnek kell annak lennie.

— Ah, úgy. Igazán nem tudtam, hogy önek oly nagy kedve telik abban, ha a szobor egyik mellekalakjaként láthat engem.

— Igen, én ezt szerencsének tartom.

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Október 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Weilson Károly utazó Bécs. — Goldschmiedt Artur utazó Budapest. — Siher Simon kereskedő Budapest. — Varsonyi Gusztáv utazó Budapest. — Rosentok Mór utazó Budapest. — Rosenthal József utazó Bécs. — Wertheimer Emil utazó Bécs. — Pollák Gyula utazó Budapest. — Polgár I. kereskedő Budapest. — Fischer Károly kereskedő Budapest. — Klein Jenő utazó Bécs. — Kelbl Jakab utazó Bécs. — Lakner Adolf utazó Budapest. — Dreyer Henrik utazó Budapest. — Sonenschein Leó utazó Budapest. — Grünwald Jenő utazó Budapest. — Berkó Ferenc utazó Budapest. — Fenyves Adolf utazó Budapest. — Rett Mór utazó Budapest. — Lvasz Ödön utazó Budapest. — Manheim József utazó Budapest. — Klein Ignácz utazó Bécs. — Damf Károly utazó Bécs. — Groszman Eml utazó Bécs. — Ternauer Mór kereskedő Miskolcz. — Holoky Imre birtokos Déva.

Központi Szálloda. Hagyeumacher Oszkár gyáros Budapest. — Dreufus Pál kereskedő Páris. — Kövér Lajos birtokos Kovácsháza. — Winkler Mór kereskedő Szeged. — Cserniak Vincze utazó Domzsala. — Albich Adolf bankigazgató Nagyszében. — Hajdu Mihály utazó Budapest. — Holczer Miksa utazó Budapest. — Goldstein Bernát utazó Bécs. — Reisner Arthur Békésgyula. — Kollár Pál birtokos Földvár. — Spreuger Jenő utazó Budapest. — Schlesinger Vilmos utazó Bécs. — Kapronczai Károly gyógyszerész Berzova. — Dr. Dénes Jakab ügyvéd Buttyin.

Vass Szálloda. Kutasi D. utazó Budapest. — Marksteiner Jakab utazó Budapest. — Róna Lajos utazó Budapest. — Feninger Gyula utazó Budapest. — Rudi N. gépész Kolozsvár. — Glück József bor-

kereskedő Budapest. — Egér József utazó Budapest. — Widder E. Zsigmond utazó Budapest. — Ferenczi Márton utazó Budapest. — Pekarek József utazó Bécs. — Weinrich Ottó hivatalnok Bécs. — Grünhut I. utazó Bécs. — Sugar Lajos utazó Budapest. — Komlósi Mihály utazó Budapest. — Foglhu utazó Bécs. — Gros Jozsef utazó Budapest. — Rosenfeld Herman utazó Budapest. — Spitzer Mór kereskedő Kolozsvár. — Bing József utazó Bécs. — Schapira Samuel mézkereskedő Lemberg. — Stundinka József utazó utazó — Gros József utazó Budapest. — Erenfeld Samu deák Kolozsvár. — Balta Dezső nagybirtokos Battonya. — Steinscheider Sigfrid utazó Bécs.

Városi színház.

Bérlet 18. sz.

Páros.

Kedden, 1900. évi október hó 16-án

Az álarcos bál.

Opera 2 felvonásban. Olaszból fordította: Böhm Gusztáv
Zenéjét szerzette: Verdi József.

SZEMÉLYEK:

Rikhard gróf E.-Szabó J.	Sámuel Erczkövy K.
René Odry Lehel.	Tom Nemes S.
Amália, neje Körséi Gizt.	Sylvano Palóczi Pál.
Ulrika, jósnő Parlagi K.	Főbíró Hegyessi Gy.
Oszkár, apród Rédey Szidi.	Szolga Boda F.

Kezdete 7 órakor.

NYILTÉR.*

Az „Arad és Vidéke“ szerdai számában egy közvélemény jelent meg „Milyen is az a közigazgatás“ czimmal, melynek tartalma nem felel meg a valóságnak.

Ugyanis Fazekas-Varsánd község előjárósága a nagyváradi postatáv. igazgatóság által felszólított, hogy a községünkben berendezendő kézbesítő és gyűjtő járat költségeihez évenként bizonyos összeggel hozzájáruljon, mely esetben az előjáróság hivatalos és privát leveleit is a kincstár által fizetett küldöncz fogja kivinni, miután azonban nevezett község csupán azon esetben volt hajlandó a kívánt összeget megszavazni, ha postát kapnak, a hozzájárulást kerekén megtagadták, minek következtében leveleiket azontul is a saját küldönczökkel kellett vitetniök.

Ami pedig a levélgyűjtő-szekerények hasznavehetlenségét illeti, arra nézve csak annyit tartok szükségesnek megjegyezni, hogy azokat körülbelül 5—6 héttel ezelőtt váltotta meg községük a kincstártól teljes vételáron, amit bizonyára meg gondolt volna, ha a szekere nyek használhatatlanok lettek volna.

Mindezt csupán azért vagyok bátor nyilvánosságra hozni, hogy az említett cikkekben foglalt alaptalan vádakát megczáfoljam, s egyúttal az illető cikk írójának tudtul adjam, hogy a jövőben hasonló alaptalan dolgok közzétételétől óvakodjék, mert ha a közigazgatást, postatáv. igazgatóságot stb. vádolja, az által legkevésbé sem fogja elérni ama czélját, mely a majdan Fazekas-Varsádon felállítandó postahivatal postamesteri állásának elnyerésére irányul.

Uj-Szent-Anna, 1900. október 14.

Jeles György,
kir. postamester.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a „Victoria“ takaréks és hitelintézetnél ügyészi hivatalomról történt lemondásom folytán

ügyvédi irodámat

Aradon, Salacz-utca 1-ső számú házban megnyitottam.

Kiváló tisztelettel

Lazar György.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk

613—1900. g. sz.

Hirdetmény.

A nagym. m. kir. földmívelésügyi miniszterium 70000/1900. sz. körrendelete nyomán közhírré teszük, hogy az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszők és oltványok árjegyzéke és az eladás feltételeiről szóló hirdetés a városi kamarási hivatalban megtekinthető, a mely hirdetésnek egy-egy példánya a rendelést tenni szándékozók által el is vihető.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1900. évi október hó 1-én tartott üléséből.

Kiadta:
Vannay,
aljegyző.

Magy. kir. államv. igazgatóság.
143397—40266 F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműk, botok, napernyők, és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adni.

Debreczen állomáson f. é. október hó 17-én d. e. 9 órakor.

Szeged állomáson f. é. október hó 23-án d. e. 9 órakor.

Arad állomáson f. é. október hó 30-án d. e. 9 órakor.

Budapest, 1900. évi október havában.

Az igazgatóság.

Magy. kir. államvasutak.

125723—900 sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1901. évben, illetőleg 1902. év végéig részlekezők és korongtisztító kefékből felmerülő szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező egyes keféket előtűntető jegyzék, mely egy-szersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módokat, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. sz., II. emelet, 47. ajtószám.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb **folyo évi október hó 31-iki déli 12 óráig** a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendő és a boríték ezen külsővel látandó el: „Ajánlat kefék szállítására, 125723—900. sz.-hoz”.

Bánatpénzül az ajánlt árak egy évi értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. évi október 30-iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módokat betartása mellett állítatnak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tétetett le, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1900. évi szeptember hó 17-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomást nem díjaztatik.)

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

40267. F. IV. szám.

Hirdetmény.

A kézbesíthetlen és fölös szállítványok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés útján, d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghívatik.

állomás	1900. október
Budapest nyug. p. u.	18-án
Szeged	19-én
Arad	19-én
Győr	22-én
Pozsony	22-én
Debreczen	22-én
Budapest Dunapart	25-én
Szatmár Németi	25-én
Kassa	25-én
Szabadka	29-én
Miskolcz göm. p. u.	29-én
Zágráb	29-én
Budapest Józsefv.	30-án
Pápa	30-án
Kolozsvár	30-án
Eszék	31-én
Nagyvárad	31-én
Pécs	31-én

Budapest, 1900. évi október hóban.

Az igazgatóság.

3190—1900. pm.

Pályázati hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a nagyméltóságú magyar királyi földmívelésügyi miniszterium folyó évi szeptember hó 13-áról kelt 8347—1900. eln. sz. leiratával az 1901 évi január hó 1-én betöltendő állami állatorvosi állásokra a pályázatot kiírta.

A pályázati kérvények folyó évi október hó 15-ig nyújthatók be, és pedig azoké, kik jelenleg közszolgálatban állanak nálam, kik pedig közszolgálatban nem állanak, közvetlenül a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszteriumnál.

A pályázati egyéb feltételek hivatalomban a nivalatos órák alatt bármikor betekintheők.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 18-án.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

3067—1900. pm.

Figyelmeztetés.

A szüret alkalmából a bortermelők figyelmeztetnek, hogy az 1898. évi XXIII. t. cz. és az arra vonatkozó miniszteri rendelet értelmében a mustba vagy borba, ugyancsak szintén a már kész, kiejert törkölyborba *vizet keverni, bármi csekély mennyiségben is, feltétlenül tilos* még akkor is, ha ezt maga a vevő kívánná, továbbá tilos a természetes bornak a *törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása)* is. A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az 53850—897. számú rendeletben körülírt megszorítással.

Figyelmeztetnek továbbá arra is, hogy a ki a fenti tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza vagy eladja, az az idézett törvénycikk értelmében *600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel* büntetettik, a ki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyaggal kezeli, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, az mint

mesterséges bor készítője, 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezen felül még két hónapig terjedhető elzárással büntetettik, s ezenkívül az illetőktől a tiltott módon kezelt borok még el is kobzandók.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 17-én.

Salacz,
kir. tan.
polgármester.

Magyar kir. államvasutak.

Üzletvezetőség Miskolcz.

25764—900. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége a vonalai részére 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási faanyag szállítására ezennel pályázatot hirdet.

Az 1901. évben körül-belül az alább kitüntetett mennyiségek foglalkoztatni:

20 m³ erdei fenyő deszka, 148 m³ jegenye fenyő deszka, 35 m³ lucz-fenyő deszka, 5 m³ tölgyfa fenyő deszka, 23 m³ szelmeztetlen jegenye fenyő deszka, 5 m³ vágott lucz-fenyőfa, 534 m³ faragott puhafa hidak fentartására, 256 m³ faragott tölgyfa hidak fentartására, 302 m³ faragott puhafa különféle pályafentartási czelokra, 178 m³ faragott tölgyfa különféle pályafentartási czelokra, 3000 drb. kerítési lécz tölgyfából, 1400 m/m hosszú, 50 m/m átm., 12000 drb. kerítési sűrítési lécz puhafából 1400 m/m hosszú, 50 m/m átm., 7250 drb. vágott lécz tölgyfából, 6520 drb. vágott lécz puhafából, 50 drb. kerítési oszlop tölgyfából, 2500 m/m hosszú, 180 m/m átm., 2200 drb. kerítési oszlop puhafából, 2500 m/m hosszú, 180 m/m átm.,

82 m³ erdei fenyő palló, 215 m³ jegenye fenyő palló, 17 m³ lucz-fenyő palló, 9 m³ szelmeztetlen jegenye fenyő palló, 50 m³ tölgyfa palló, 6 m³ tölgyfa padolat, 7 m³ vörös fenyő palló, 16000 drb. kerítési rud puhafából különféle méretű, 750 drb. kerítési rud tölgyfából különféle méretű, 130 m³ tölgy-szálfá, 50 m³ puhaszálfá, 335000 drb. fedőszindely, 47 c/m hosszú.

Az 1901. és esetleg 1902. és 1903. évre szükséges faneműek ugyanazon év április hó közepéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1901. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozással szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fából 40%-al többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyancsak azon jogot, hogy a szállítási év folyamán 40%- erejéig pótmegrendelést tethessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb **1900. évi október hó 31-én déli 12 óráig** nyújthatók be az üzletvezetőség I. osztályánál.

A bánatpénz pedig október hó 30-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők és a miskolczi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltatnak, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek úgy, mint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletvezetőségnél és készpénzfizetés mellett megszerezhetők igazgatóságunk nyomtatványtárából. (Andrássy-ut 73/75. szám.)

Miskolcz, 1900. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

Utánnomást nem díjaztatik.

A női szépség emelésére,
tökéletesítésére a fenn-
tartására a legkiválóbb,
teljesen ártalmatlan, vegy-
tisztá és zseimmentes ké-
szítmény a

Margit-Créme.

Rövid idő alatt szűntet szepes, májfoltot, pattanást, bőrtkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is idebajos arczszínt kölcsönöz.

Hamisításoktól óvakodjunk. Vannak értéktelen utánzatok és hamisítások, melyek a lehetőségig hasonló alakban, kiállításban és árban kerülnek forgalomba, sőt a használati utasítás és hirdetési szöveg is az enyemnek másolata. Az ilyen utánzatoktól tessék óvakodni és csakis oly készítményeket elfogadni, melyek czimeres védjeggyel vannak lezárva. — Készítményeim a nméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszterium által 4960. sz., valamint az osztrák kereskedelmi miniszterium által 41.104. sz. védjeggyel látattak el. Legkiválóbb orvosi tekintélyek által ajánlatnak. Felölseget csakis az én általam forgalomba hozott készítményekért vállalom.

A Margit Crème, miként az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykísérleti állomás vizsgálatai bizonyították, higgyant, ólmot nem tartalmaz, tehát egy teljesen ártalmatlan vegykészítmény. — Ár 50 kr., nagy l frt, szappan 35 kr., puder 60 kr., arczviz 50 kr., fogszappan 50 krajozár.

Üres tégelyek vissza nem vétetnek, sem meg nem töltetnek.

Gutori Földes Kelemen

gyógyszertára és vegyészeti laboratoriuma Aradon.

Hamisításoktól óvakodjunk, csakis törvényes védjeggyel ellátott dobozok valódiak.

Kapható minden gyógyszertárban és illatszerekkereskedésben.

